

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för psykologi

Psykologprogrammet

Så mycket mer än vanligt sex

En studie av meningsskapande kring BDSM

Christoffer Ahnstedt

Rebecka Persson

Psykologexamensuppsats vt 2009

Handledare: Claes Törnqvist

Examinator: Lars Trygg

Abstract

The aim of this study was to examine the meaning constructed in BDSM sexuality, a sexuality predominantly composed of dominance and submission, and also to relate these findings to existing theory. A semi-structured interview guide was constructed. Then seven interviews were conducted with individuals self-identified as sexually submissive and/or dominant. The interviews were interpreted with IPA (Interpretative Phenomenological Analysis). The interpretation resulted in six different themes: individual sexual development, BDSM and normative society, the subculture, to define and accept ones sexuality and identity, sexual practice and core meaning. The results indicate that the subculture and relation to society at large is important for self-esteem and sexual identity. The core meaning revolves around giving up and receiving control and agency and also around the illusion of coercion. These meanings exist in a space between reality and fantasy. These findings corroborate to a high degree with existent theory on the subject. "Sadomasochism" has until recently been a psychiatric diagnosis in the Swedish version of ICD-10.

Keywords: BDSM; Sadomasochism; SM; S&M; Dominance; Submission; Bondage; Disciplin; Sexuality; Qualitative methodology; Phenomenology; IPA; Hermeneutics; Semi structured interview

Sammanfattning

Syftet med denna studie var att undersöka meningsskapande kring BDSM-sexualitet, det vill säga en sexualitet som är uppbyggd kring dominans och underkastelse, samt att relatera denna till befintlig teori. Sju intervjuer har genomförts med personer som identifierar sig som sexuellt dominanta och/eller undergivna. Intervjuerna var av semistrukturerad karaktär och har tolkats med hjälp av IPA (Interpretative Phenomenological Analysis). Tolkningsarbetet resulterade i sex olika teman: sexuell livslinje och utveckling, BDSM i det normativa samhället, subkulturen, att definiera och acceptera sin sexualitet och identitet, den sexuella utövningen och central mening. Resultatet visar att subkulturen och förhållandet till resten av samhället är viktigt för de intervjuades självkänsla och sexuella identitet. Den centrala meningen kretsar kring att ge och ta kontroll och makt samt kring illusionen av tvång som ligger mellan verklighet och lek. Detta stämmer överens med mycket av den teori som finns på området. ”Sadomasochism” har fram tills nyligen funnits som en diagnos i den svenska versionen av ICD-10.

Nyckelord: BDSM; Sadomasochism; SM; S&M; Dominans; Undergivenhet; Bondage; Disciplin; Sexualitet; Kvalitativ metod; Fenomenologi; IPA; Hermeneutik; Semistrukturerade intervjuer

Tack!

Vi vill rikta ett stort tack till våra intervjupersoner. Det är de som gjort vårt arbete möjligt genom att öppet och modigt bjuda på sina erfarenheter och upplevelser på ett område som både är personligt och känsligt. Vi vill även tacka vår handledare Claes Törnqvist som uppmuntrat oss och bidragit med sin stora erfarenhet av att söka mening i människans beteende.

Innehållsförteckning

INLEDNING	2
TEORI	3
<i>Introduktion till BDSM</i>	4
<i>Socialkonstruktionism</i>	8
<i>Stigmatisering</i>	10
<i>Smärta</i>	12
<i>Psykodynamisk teori</i>	15
SYFTE	24
METOD	25
UNDERSÖKNINGSGRUPP	26
SEMI-STRUKTURERAD INTERVJU	27
PROCEDUR	28
RESULTAT	29
SEXUELL LIVSLINJE OCH UTVECKLING	29
BDSM I DET NORMATIVA SAMHÄLLET	36
SUBKULTUREN	42
ATT DEFINIERA OCH ACCEPTERA SIN SEXUALITET OCH IDENTITET	48
DEN SEXUELLA UTÖVNINGEN	52
CENTRAL MENING.....	58
DISKUSSION	68
SEXUELL LIVSLINJE OCH UTVECKLING	68
BDSM-KULTUREN OCH SAMHÄLLET	69
ATT DEFINIERA OCH ACCEPTERA SIN SEXUALITET OCH IDENTITET	72
MENING I BDSM.....	74
SLUTSATSER	78
REFERENSER	79
BILAGA A	82
BILAGA B	84

Inledning

Det finns en sexuell orientering där kärlek och lust på ett tydligt sätt blandas med aggressivitet och makt. Det finns de som hävdar att detta egentligen gäller all sexualitet och att det bara blir tydligare i detta fall. Det har dock alltid stuckit i omgivningens ögon att det finns människor som inte förnekar att kärlek och lust är komplicerade och sammansatta företeelser som innehåller hela affektspektrat. Dessa människor kombinerar på ett tydligt sätt positiva och negativa affekter i sin sexualitet. Det har alltid funnits en politisk vilja att styra sexualiteten, sexualmoral som motiverats med religiösa eller sekulära ideologiska antaganden om vad sexualitet är och hur det bör praktiseras. När någon istället intagit en nyfiken attityd till mänsklig sexualitet har det visat sig att det finns en stor variation och uppfinningsrikedom. Exempel på sådana personer är von Krafft-Ebing (1886/1947) som trots att han hade fokus på det patologiska var nyfiken och icke-dömande, speciellt om man jämför med andra under hans tidsera. Det stora namnet i mitten av 1900-talet var Alfred Kinsey (Kinsey, Pomeroy & Martin, 1949) som klargjorde att människor i ett konservativt USA på 50-talet inte alls uppförde sig som förväntat. Det kopulerades till höger och vänster på alla upptänkliga sätt. Sådana undersökningar har visat att det är meningslöst att försöka styra människors sexualitet. Trots det saknas det än idag inte politiska krafter som från sina olika håll försöker tillrättalägga människors sexualitet efter sina ideologiska grundantaganden. En avvikande grupp som inte alltid betraktats som politiskt korrekt är de som tydligt blandar dominans och underkastelse med sexuell tillfredsställelse. Detta kan man förhålla sig principiellt ideologiskt och moraliskt till eller så kan man bli nyfiken och försöka förstå. Vilken mening fyller ett sådant beteende? Vad är det i denna för många provocerande blandning av ömhet, närhet och kärlek respektive våld och tvång som väcker lust?

BDSM är en samlingsterm som står för Bondage och disciplin (B), Dominans och undergivenhet (D), Sadism (S) och Masochism (M) (Landridge & Barker, 2007; Lovaas & Jenkins, 2007; Weinberg, 2006). Denna term inkluderar alla sexuella identiteter och tillämpningar som involverar smärtlek, bondage, dominans och undergivenhet och erotiskt maktförskjutning. Olika termer använd för att beskriva dessa sexuella preferenser så som SM, S&M eller S/M (Landridge & Barker, 2007). Vi kommer i teoridelen använda de ord och förkortningar som respektive teoretiker använder. De vanligaste SM-beteendena är piskning och bondage (Nordling, 2009). Bondage är att i sexuella sammanhang binda eller bli bunden av sin partner.

Denna studie utförs delvis då ämnet aktualiserats av att ”sadomasochism” vid årsskiftet 2008-2009 utgick ur den svenska versionen av diagnossystemet, ICD-10 (Socialstyrelsen, 2009).

Sadomasochism definierades av detta system som:

en preferens för sexuella aktiviteter där någon av parterna utsätts för smärta, förödmjukelse eller tvång. Om individen föredrar att vara mottagare av sådan stimulation är det masochism, om personen däremot föredrar att utdela stimuli rör det sig om sadism. Det är vanligt att en och samma individ skaffar sig sexuell njutning genom såväl sadistiska som masochistiska handlingar.

(Socialstyrelsen, 2009, s. 2)

Författarna upplever att det finns mycket lite nutida kunskap i psykologin om detta fenomen och hur denna sexualitet upplevs av deltagarna själva. Förhoppningen är att denna studie ska kunna bidra till att utöka kunskapen hos psykologer och andra yrkesgrupper som kommer i kontakt med denna ofta stigmatiserade grupp.

Författarna utgår från att all sexualitet, även om det kan finnas medfödda grundförutsättningar på både art- och individnivå, formas och utvecklas i den psykosociala miljö individer lever i. Då alla kommer att utveckla en egen sexualitet med olika preferenser är det omöjligt att hitta en exakt ursprunglig mall som det finns olika sätt att avvika ifrån. Trots detta talar man om avvikande sexualitet. Men var gränserna för detta går handlar mer om grupperns identitetsbygge och om identitetspolitik än om faktiskt avvikande från en grundsexualitet. Det finns rent statistiskt avvikande, det vill säga en sexuell orientering kan vara mer eller mindre vanlig. Det finns inte några skarpa gränser mellan olika typer av sexualitet utan det är en gradfråga.

Teori

Teoriavsnittet inleds med ursprunget till SM som begrepp och fortsätter med en kort orientering om vad BDSM är och vad det kan ge utövarna. Därefter tar författarna upp forskning angående psykiskt mående, sexuellt utnyttjande och socioekonomisk status. Vidare presenteras det socialkonstruktivistiska perspektivet på sexualitet och BDSM, teori om stigmatisering och smärta. Slutligen presenteras psykodynamisk/psykoanalytisk teori på ämnet.

Den socialkonstruktionistiska teorin är intressant dels då den är relativt ny och då den handlar om hur kulturen är med och formar identiteten och sexualiteten, vilket varit av intresse i studien. Men även då den intresserar sig för hur kroppar och handlingar, objekt och kulturer tillägnas mening. Smärta och att tända sexuellt på smärta är allmänt förknippat med BDSM varför teori om smärta och dess relation till njutning inkluderats i teoriavsnittet. Sexuell avvikelse är förknippad med skam och stigmatisering varom speciellt Goffmans (1963) bidrag handlar. Den psykodynamiska teorin har känts givna då den går på djupet av individen som social och psykologisk varelse, alltid har satt sexualiteten i centrum och då den försökt komma åt de djupaste aspekterna av mening i beteenden och förhållningssätt till världen.

Den psykodynamiska teorin är alltså intressant då den intresserar sig för ursprunget och kärnan i en sexualitet, den socialkonstruktionistiska då den berör hur den existerande sexualiteten utvecklas och påverkas av kulturen och stigma då sexuellt avvikande alltid medför detta. Med hjälp av olika teoretiska perspektiv får man en mer komplett förståelse för ett fenomen.

Introduktion till BDSM

Smärta är inte det primära syftet utan det handlar om dominans och undergivenhet, att kontrollera och att bli kontrollerad, om maktutbyte (Goode & Vail, 2008; Weinberg, 2006). Sadomasochism är en obalanserad maktrelation som skapas genom rollspel, bondage och/eller smärta. Den essentiella komponenten är inte smärtan eller bondage i sig själv utan vetskapen om att den ena personen har full kontroll över den andre och kan bestämma vad denna hör, gör, luktar, rör vid, smakar och känner (Apostolides, 2008). Smärta är i BDSM socialt och kräver interagerande, där den undergivne signalerar vad den vill och inte vill. Båda parterna spelar en roll i hur scenen (en BDSM-session) utvecklas. Det finns en gemensamt bestämd ram som bestäms innan scenen och denna håller man sig inom även om gränser kan tänjas (Goode & Vail 2008). Detta tänjande av gränser ökar känslan av autenticitet i scenen som ger en illusion av tvång (Weinberg, 2006).

Hur skiljer man då illusionen från det "riktiga" tvånget? Apostolides (2008) skiljer på S&M och sexuell sadism genom att definiera S&M som ett utbyte av makt mellan två *villiga* parter medan sexuell sadism är att uppleva njutning genom att orsaka smärta eller helt kontrollera en *ovillig* person. Dock finns en risk med S&M som gör att det kan gränsa till något

patologiskt. Ett exempel på detta är då den undergivna har dålig självkänsla och tycker att den förtjänar att lida, då kan S&M komma att bli destruktivt för individen.

S&M kan ge utlösning av både sexuell och emotionell energi som vissa människor inte kan få från traditionellt sex. Tillfredställelsen från S&M kan vara något mer än bara sex, det kan vara ett totalt emotionellt utlopp (Apostolides, 2008). Westerfelhaus (2007) hävdar till och med att BDSM är mer än bara ett sexuellt utövande med rekvisita. BDSM kan liknas vid en andlig erfarenhet förutom att det är ett sexuellt uttryck. Författaren hävdar att BDSM kan orsaka ett utsläpp av opiater som kemiskt producerar en förändring av medvetandetillstånd som även kan nås genom religiösa ritualer. Exempel är österländska tantriska religiösa traditioner eller en slags västerländsk form av shamanism. Den dominante agerar som en shamanguide för den undergivne. Dessa religiösa ritualer är precis som BDSM en blandning av smärta, njutning, sensorisk överbelastning och sensorisk deprivation.

Utveckling av sadomasochistiska sexuella beteenden startar oftast efter upplevelser av ”vanligt” sexuellt beteende och etablerande av en sexuell orientering (Nordling, 2009). En majoritet har även vanligt sex vid sidan om SM-sex också efter denna utveckling (Nordling, 2009). De flesta upptäcker sitt intresse för denna sexualitet i tonåren eller i ung vuxen ålder. Dock brukar den första upplevelsen komma först några år efter detta (Bäsén & Långström, 2006). Den första upplevelsen kommer oftast före ingången i subkulturen och den process där individen accepterar sin sadomasochistiska självidentitet (Weinberg, 2006). Apostolides (2008) ser det beteende som betraktas avvikande som en del av ett sexualitets och sexuellt beteende-kontinuum. Alla ingredienser i bra S&M-sex, kommunikation, respekt och tillit, är också ingredienser i bra traditionell sex. Utfallet är detsamma, en känsla av att vara i kontakt med kroppen och självet.

När det gäller ursprunget till BDSM-sexualitet så finns många olika teorier. Bäsén och Långström (2006) tar upp ett flertal av dessa. En av dem handlar om att masochister är narcissistiska och att bli slagen är då ett sätt att bygga upp självkänslan eftersom man blir sedd och bekräftad. En annan är att masochism är ett spänningssökande, att få en kick, ungefär som bungeejumping. Smärtan och förödmjukelsen omvandlas till en känsla av välbehag och eufori efteråt. Författarna hävdar att andra teoretiker har sett att masochister upplever att SM-sex ger dem starkare viljekraft och självkontroll.

Apostolides (2008) skriver att forskning visar att barndomserfarenheter kan påverka en persons sexualitet. Barndomsminnen kan bindas samman med den vuxnes sexuella lekar. Författaren tar som exempel en kvinna som i sin barndom lärt sig att skämmas för sin kropp och sina lustar. Denna kvinna lär sig att psykiskt förneka dessa delar av sig själv. Då kvinnan blir äldre stannar denna separation kvar i personligheten. S&M-sex kan i detta fall agera som en bro mellan henne och de från hennes övriga själv separerade lustar och kropp. Genom ”tvång”, det vill säga genom att förskjuta sin kontroll till en annan, ger situationen henne en möjlighet att vara sexuell och därav att vara i kontakt med sitt sexuella och kroppsliga själv.

Apostolides (2008) påtalar en flykt- teori som handlar om de krav som finns på självet i det moderna samhället, till exempel stressen att leva upp till alla förväntningar. Detta leder till att S&M, med möjligheten att glömma vem du är, är en välkommen flykt, att endast vara här och nu och i en ram som existerar utanför vardagens verklighet. Weinberg (2006) talar om att SM är ett lekliknande beteende som existerar skilt från andra aspekter av livet, ett sätt att temporärt fly från vardagslivet.

Ursprunget till begreppet sadomasochism

Verket ”Psychopathia sexualis”, (Krafft-Ebing, 1886/1947) författat av neuropatologen och professorn i psykiatri Richard von Krafft-Ebing, kom ut i sin första upplaga 1886. Boken innehåller ett kortare kapitel om sexualitetens psykologi. Där finns även kapitel om bland annat sexualitetens fysiologi och antropologi, men den stora delen av boken utgörs av den första stora moderna katalogiseringen av olika typer av sexuella problem och avvikelser, komplett med en rad fallbeskrivningar under varje typ av avvikelse. Det är den första klassikern i sexologin. Von Krafft-Ebing myntar i detta verk en rad begrepp, bland dem sadism och masochism om en vilja att förnedra och misshandla respektive en vilja att bli utsatt för detsamma kopplat till sexuella lustkänslor.

Dessa sexuella läggningar lånar sina namn från författarna Markis de Sade (1740-1814) och Leopold von Sacher-Masoch (1836-95). De Sade har skrivit en rad texter med våldsamt sadistiskt innehåll, en del av dem under sina många fängelsevistelser. Ett exempel är ”Filosofin i sängkammaren” (de Sade, 1795/2006) där detaljrika skildringar av sadistisk (naturligtvis) sex blandas med hans funderingar om människan och samhället. Funderingarna går ut på att det inte borde finnas några hinder för att leva ut sina sexuella böjelser, oavsett

vilka, annars är människan förslavad och lurad av överheten, främst av kyrkan. Sacher-Masochs mest berömda verk heter ”Venus i päls”(Sacher-Masoch, 1870/2007), en skönlitterär historia som dock anses självbiografisk i stor utsträckning. Romanen handlar om Severin som förälskar sig i den grymma Wanda till vilken han blir slav. Ett slavkontrakt upprättas och det enda kravet från hans sida är att hon bär päls när hon piskar honom.

Sadism beskrivs av von Krafft-Ebing (1886/1947) som:

Sadism, especially in its rudimentary manifestations, seems to be of common occurrence in the domain of sexual perversion. Sadism is the experience of sexual pleasurable sensations (including orgasm) produced by acts of cruelty, bodily punishment afflicted on one's own person or when witnessed in others, be they animals or human beings. It may also consist of an innate desire to humiliate, hurt, wound or even destroy others in order thereby to create sexual pleasure in one's self.
(Krafft-Ebing, 1886/1947, s. 80)

Han konstaterar att det handlar om förstärkning av tendenser som kan finnas i all sexualitet och att fenomenet har en spännvidd från till exempel paret som ger varandra små lustfyllda bett till de mest bestialiska lustmord med lemlästning och grovt våld riktat mot könsorganen.

Masochism beskrivs som:

By masochism I understand a peculiar perversion of the psychical *vita sexualis* in which the individual affected, in sexual feeling and thought, is controlled by the idea of being completely and unconditionally subject to the will of a person of the opposite sex; of being treated by this person as by a master, humiliated and abused. This idea is coloured by lustful feeling.

(Krafft-Ebing, 1886/1947, s. 131)

Psykisk störning? Socialt missanpassade? Sexuellt utnyttjade?

Det finns många olika föreställningar om de problem som individer med denna sexualitet har. Här tas forskning upp angående föreställningar om att de skulle vara psykiskt störda, socialt missanpassade eller har blivit sexuellt utnyttjade som barn.

Niklas Nordling (2009) genomförde en studie med 186 självidentifierade sadomasochister. Hans resultat visar på att deltagarna generellt var socialt välanpassade, i avseende på inkomst och utbildning. Sex upplevdes som egosyntont och stödande för deras självidentitet. Denna aspekt av sexualiteten verkade vara väl integrerad i deras bild av sig själv och av sin

sexualitet. Med andra ord upplevde de sin sexualitet som något positivt och något som de kunde använda som en positiv kraft för att stödja självkänsla och identitet. Dessa resultat stämmer väl överens med annan forskning (Richters, de Visser, Rissel, Grulich & Smith, 2008; Weinberg, 2006). Stark et al. (2005) hävdar att det är berättigat att se SM som grupp i termer av ovanliga sexuella preferenser snarare än som psykopatologi. Detta eftersom de i sin opublicerade undersökning av 110 sadomasochister endast visar mindre skillnader i olika personlighetsdrag jämfört med en kontrollgrupp bestående av icke-sadomasochister.

Nordlings (2009) resultat visade på ett högre procenttal av individer som blivit sexuellt utnyttjande i deltagargruppen än motsvarande siffror för Finlands befolkning. Detta gav negativa effekter såsom sämre social anpassning och ett neurotiskt förhållningssätt till sin sexualitet. Nordling påpekar att även om siffrorna var högre för denna grupp så rapporterade majoriteten av deltagare inget sexuellt utnyttjande i barndomen. En australiensk studie visade på delvis andra resultat. Studien hade 19 307 deltagare varav 1.8% rapporterade att de hade varit involverad i en BDSM handling under det senaste året. Resultaten visade att det inte var mer troligt att individer, som hade deltagit i en BDSM aktivitet under det senaste året, hade blivit tvingade till sex innan sexton års ålder eller någonsin. Dock var incidensen högre bland män men skillnaden var inte signifikant (Richters et al., 2008).

Socialkonstruktionism

Sexuell avvikelse är ett beteende som ofta väcker negativa, dömande reaktioner från andra. Detta beror inte bara på vilket slags beteende det gäller utan också på vilken tidsera och vilken plats eller kontext det utspelas i. Normer ändras från era till era och därav också vad som betraktas som avvikande (Goode, 2008). Till exempel fick SM innan Krafft-Ebing mycket lite uppmärksamhet (Westerfelhaus, 2007). Med andra ord är vad som betraktas avvikande relativt i förhållande till vilken tidsperiod vi talar om. Avvikelse är också relativt gentemot kontexten. Sociala omgivningar har sina specifika regler. Avvikelse är med andra ord ett socialt konstruerat begrepp. Den tro vi har om vad som är oacceptabelt beteende och hur vi handlar om vi upptäcker en normbrytning är del av hur samhället eller den kultur vi lever i är konstruerad (Goode, 2008). Även en subkultur har sociala regler/normer som definierar medlemmarnas förväntningar och utövar kontroll över deras interaktion (Goode & Vail, 2008; Weinberg, 2006). I bondagesubkulturen är dessa de sammanflätade ämnena

säkerhet och tillit. På SM-fester finns regler gällande accepterad interaktion, förbjudet sexuellt beteende och konfidentialitet (Weinberg, 2006). Om en medlem avviker från normerna i subkulturen riskerar den att i gruppen bli sedd på ett negativt och dömande sätt (Goode, 2008).

Socialkonstruktionismen är intresserad av att se på hur mening tillskrivs olika kroppar och handlingar, objekt och kulturer som är associerade med sexualitet. Hur vi uttrycker sexualitet är varken fast eller universellt. Människan är inte passiv i skapandet av sin sexualitet utan aktiva aktörer som konstruerar sin sexualitet genom handling (Lovaas & Jenkins, 2007). Detta innebär att sadism och masochism är beroende av kulturellt producerade meningar, dessa är inlärd och förstärkt via deltagandet i den sadomasochistiska subkulturen (Weinberg, 2006). Vi människor orienterar oss sexuellt genom fantasier, upphetsning och lust, genom känslor, intressen, affektiva responser, genom vårt beteende, vad vi faktiskt gör och genom vår sexuella identitet, hur vi tänker om oss själva, hur vi förstår oss själva och hur vi benämner oss. Individerna har känslor och fantasier som de måste lära sig att sätta i en meningsfull ram, via sociala processer och interaktioner. De individer som har en avvikande sexualitet försöker ofta gå tillbaka till barndomen, minnen och erfarenheter för att förklara de avvikande aspekterna av självet. Detta gör att de skapar en specifik sexuell identitet. De flesta icke-avvikande heterosexuella utvecklar inte en heterosexuell identitet som måste undersökas inombords, ges ett kulturellt meningsfullt narrativ och bli offentligt utannonserat, detta på grund av att heterosexualitet utgör en specifik norm som allt annat bedöms ifrån, den är det normala som bara är (Plante, 2006).

SM-beteenden är inte slumpmässigt kombinerade med varandra utan representerar ett strukturerat mönster. Detta mönster är teoretiskt meningsfullt och visar ofta på progressiv utveckling av SM-beteende hos individer. Dessa delvis kumulativa strukturer kan liknas vid sexuella script (Santilla, Sandnabba, Alison & Nordling, 2002). Sexuella script är icke-slumpmässiga aktiviteter, beteenden som sammanknyts av ett övergripande tema (Nordling, 2009). Script specificerar vem, vad, var, varför och hur när det gäller sexuell praktik och sexualitet (Plante, 2008). De är kulturellt producerade, delade och förstärkta sociala normer. De kan med andra ord ses som en karta över kulturellt konsensus om vad som definieras som sexuellt i ett specifikt samhälle, grupp eller tidsera (Plante, 2006). Det finns fyra olika nivåer på scripten. Intrapsykiska script är interna upprepningar, som vi berättar för oss själva, och minnen. Dessa skapas ur tecken från kulturen, subkulturen och sociala interaktioner med

andra. Interpersonella script utvecklas i relation till andra. Det tredje är subkulturella script, dessa inkluderar diskurser, ideologier och förväntningar som finns i den specifika subkulturen. Det bredaste är det kulturella scriptet vilket också inkluderar diskurser, ideologier och förväntningar fast på samhällsnivå (Plante, 2008). Nordling (2009) hittade fyra olika script som förekommer i olika kombinationer. Individer väljer aktiviteter som sammanfaller med en slags underliggande principiell drivkraft i sin sexualitet, som drivs av behovet att antingen vara ett aktivt eller ett mottagande subjekt respektive ha behov av att uppleva stark fysisk sensation eller symbolisk drama. Beteendena är samlade i kluster på ett förutsägbart sätt, med andra ord om man känner till ett beteende som individen använt kan man predicera vilka andra beteenden denna individ troligen också har använt. Dessa fyra beteendemönster var; hypermaskulinitet, smärtframkallande, fysisk förhindran och förnedring. Hypermaskulinitet är till exempel fistfucking, dildo eller cockbinding (att binda det manliga könsorganet, ofta smärtsamt). Fysisk förhindran är till exempel handklovar, bondage eller tvångströja. Förnedring är till exempel örfilar, piskning eller verbal förnedring. Smärtframkallande kan ske med till exempel hett vax, klädnypor eller smisk. Detta innebär sammantaget att olika individer under SM-begreppet har mycket olika sexuella preferenser och de olika beteendena kan även ha olika innerbörd, rent fysiska och/eller symboliska. Till exempel kan smärta vara mer bokstavligt vilket får den att mer luta åt hypermaskulinitet eller mer symboliskt, vilket skulle få den att luta mer åt förnedring. Nordling hävdar att sado-masochistiskt beteende kan begripas som en produkt av socialiseringsprocesser i vuxenlivet där riktiga och imaginära sexuella kontakter får subjektet att tillägna sig nya beteenden och sexuella script. Med andra ord har individens beteenderepertoarer påverkats av kulturella och sociala drag.

Stigmatisering

Goffman (1963) teoriserade om stigma. En individ som inte passar in i samhällets kategorisering av vad som är vanligt och naturligt reduceras i vårt medvetande från en hel och vanlig individ till en fördärvad och betraktas därmed inte längre som en hel människa. Att ha ett stigma är att vara annorlunda på ett icke välkommet sätt. Den stigmatiserade individen är inte helt mänsklig och de "normala", som Goffman kallar dem, utövar diskrimineringar som gör att dennas möjligheter i livet reduceras. Plante (2008) uttrycker det som att den normativa kulturens script ger en grund för identitetsutveckling. Om individen

avviker från detta script riskerar den att bli stigmatiserad och dömd för sitt sexuella utövande och intresse.

Social inlärningsteori utgår från att människans attityder kommer från omgivningen, till exempel från kompisar och familj. De starkaste socialiseringsagenterna i en tonårings liv kan antas vara kompisar, skola och media. Barn kan med andra ord lära sig från tidig ålder vad som bör tryckas bort och vad som är naturligt (Plante, 2006). En individ som senare i livet upptäcker att den avviker från normen kan uppleva misstycke inför sig själv eftersom denne redan har lärt sig om det normala och det stigmatiserade. De måttstockar som har inkorporerats från det vidare samhället gör att individen är smärtsamt medveten om vad andra ser som hans misslyckande. Detta ger honom, ibland bara under kortare stunder, insikt av att komma till korta i förhållande till sin och andras idealbild. Skam blir en central möjlighet. Att accepteras både av sig själv och av andra i samhället kan bli ett problem. Detta kan göra en omidentifiering nödvändig, det vill säga att delvis göra om sin identitet genom att hitta nya normer och ideal.

Nordling (2009) hävdar att det är troligt att individer med en sexuell preferens som är utanför den sexuella normen och som därför ses på med misstänksamhet av ”normala” människor, är i behov av likasinnade som stöd för att kunna bygga och behålla en positiv självbild.

Weinberg (2006) hävdar att en av de viktigaste delarna av sammankomster är att integreras och socialiseras in i kulturen. Individen får lära känna sexuellt likasinnade, lära sig de regler som finns runt interaktion och olika SM-tekniker. Men det viktigaste av allt är att kunna normalisera sitt avvikande sexuella intresse och sina känslor genom att acceptera sin SM-identitet och roll och därvid undvika att skapa en avvikande självidentitet. Detta är en vanlig funktion för de subkulturer som grundas i ett avvikande beteende.

Stigmatiserade individer som inte har kommit ut med sitt avvikande bär på en ”skyldig hemlighet”. De är medvetna om att andra kommer att döma dem om de visste om deras avvikande drag (Goffman, 1963). Detta leder till att individen använder olika strategier för att dölja dessa drag. Detta döljande är i sig en indikation på den stigmatiserade statusen individen har (Goode, 2008). Plante (2008) hävdar att individer, som är engagerade i icke-mainstream sexuell utövning, även använder copingstrategier för att kunna fortsätta med utövningen. För att klara den stigmatisering som uppstår från att ha ett avvikande intresse måste individerna med detta intresse utveckla copingstrategier och meningsfulla kulturella

och subkulturella sexualberättelser. En av dessa är att acceptera denna utövning och förkasta den dominanta normen som definierar denna utövning som oacceptabel, detta genom att omvandla mainstream till en negativt benämnd kategori, till exempel vaniljsex. Detta låter individen förkasta standardkulturens script och därigenom normalisera självet. En annan strategi är att en avvikande grupp dömer en annan avvikande grupp för att mildra den stigmatiserade effekten på dem själva; 'de är mer extrema, de är de riktiga avvikande'. Weinberg (2006) talar om att genom att använda fantasin så ramas scenen in av sociala definitioner som ger beteendet en specifik kontextuell mening. Denna ram av fantasi gör det möjligt för individerna att engagera sig i detta beteende som vanligtvis inte är tillåtet i vardagslivet. Inramningen öppnar för möjligheten att roa sig utan skuld.

Smärta

Fysisk smärta är inte ett inslag i tillämpningen för alla inom BDSM kulturen men spelar en viktig roll för vissa. Detta har väckt intresse då smärta och njutning kan verka särskilda. Diverse orsaker har angivits för att försöka förklara denna erotiska dragning till smärta (Langdridge, 2007). Moser och Kleinplatz (2007) påpekar att det inte är vilken smärta som helst som är lustfylld, smärta utanför en SM kontext är sällan njutbar. Det som gör ont i icke erotiska kontexter gör inte ont eller gör "gott" ont när individen är upphetsad. Det är för många individer i SM inte smärtan i sig som är lockande utan snarare tanken om smärta, stämningen som är skapad runt omkring, vad smärtan symboliserar.

Langdridge (2007) tar upp två teorier om smärta varav den ena ger en rent fysiologisk förklaring men denna ser författaren ej som tillräcklig, detta på grund av att endast ett fåtal människor söker denna aspekt av sin sexualitet trots att alla har smärt- och njutningscentrat i nära relation till varandra, vilket vissa erbjuder som förklaring. Denna förklaring reducerar också den komplexa intersubjektiva upplevelsen, som författaren hävdar finns. Detta gör att man förlorar själva fenomenet som det upplevs av individen. Det finns mer i en smärtlek än appliceringen av smärtstimuli för att skapa den sexuella upphetsningen. Istället fokuserar han på att knyta en teori som Elaine Scarry (1985) utvecklat om smärta under tortyr till smärta i kontexten S/M. Langdrigde (2007) menar att SM skiljer sig från tortyr på två viktiga sätt: medgivande, att individen gör det av egen fri vilja, och på grund av den mening som individerna attribuerar till handlingen. Båda parter bestämmer tillsammans mening i handlingen, till skillnad från vid tortyr där meningen ägs av torteraren. I medgivandet finns

en känsla av möjlighet till handling, vilket kan odla multipla meningar, till exempel känsla av tillit, trygghet, att kunna släppa taget och maktförskjutning.

Langridge (2007) utgår från Scarry (1985) och tar upp fyra aspekter som möjliga anledningar till smärtans erotiska lockelse. Den dubbla upplevelsen av handlingskraft (att både ha och inte ha makt), upphävandet av gränsen mellan inuti och utanför, desintegrationen av medvetandet och den möjliga njutningen i sammansmältningen av de "kroppsliga horisonterna" (en känsla av att två blir ett). Dessa fyra aspekter, vilka går igenom nedan, måste dock medieras som ovan nämnts av medgivandet, frivilligheten.

Scarry (1985) hävdar att smärtan orsakar en absolut uppdelning mellan ens känsla av den egna verkligheten och verkligheten hos en annan individ. Smärta blir det som inte kan förnekas av personen som upplever den och det som inte kan bli bekräftat av personen som iakttar den. Den kan inte delas med andra på grund av dess motstånd mot att översättas till språk. Om man jämför smärta med andra inre medvetandetillstånd så är smärta det enda tillståndet som inte medföljs av ett yttre objekt. Både de perceptuella, emotionella och somatiska tillståndet medföljs av objekt, till exempel att hungra *efter* något, att vara kär *i* någon eller att känna *på* något. Människan har med andra ord en kapacitet att gå utanför sin egen kropp till den externa, delbara världen. Detta gäller alla tillstånd utom smärtan, den är inte refererande, den är inte efter, på eller i något/någon. På grund av denna objektivitet blir smärtan svår att översätta till språk och därav svår att dela. Vid försök att överkomma denna svårighet används två metaforer: 1. En extern aktör som orsakar smärta (ett vapen). 2. En kroppslig skada som orsakar smärtan. Genom att verbalisera smärtan på detta sätt kan smärtan föreställas som att den existerar i den yttre gränsen av kroppen, med andra ord externaliseras smärtan och objektifieras vilket gör den i grunden inre och odelbara upplevelsen yttre och delbar. Smärtan förstås framförallt genom föreställningen av ett vapen.

Scarry (1985) gör gällande att smärta inte bara gör motstånd mot språket, det förstör det också. Vid svår och/eller utdragen smärta förlorar individen språket och återgår till icke-lingvistisk verbalisering. Smärta kan då inte uttryckas och därav externaliseras, utan upplevs både som att det är den egna kroppen som är orsaken till den och som om den är främmande för självet, smärtan betraktas inte som en del av en själv utan som något som är emot en. Det blir en dubbel upplevelse av vem som äger handlingen, vem som har makten (eng. agency), vilket är den första orsaken, enligt Langdrige (2007), till lockelsen med smärta. Scarry (1985)

hävdar att när ett verkligt vapen angriper så kan smärtan upplevas som av en intern kraft. Det känns inte som om kniven gör en illa utan att kroppen gör det. Det motsatta kan gälla när det inte finns något verkligt yttre vapen, med andra ord man kan uppleva att smärtan känns som om en kniv hugger en, en extern handlingskraft. Dessa två handlingskrafter smälter i tortyr samman, det är omöjligt att separera dem vilket gör att det blir en upplösning mellan vad som är yttre och vad som är inre. Langdridge (2007) talar om att smärtan blir intersubjektiv, distinktionen mellan individen själv och den andre försvagas. Scarry (1985) hävdar att upplösning av inre och yttre också ger en sammansmältning av vad som är privat och vad som är offentligt. Detta är enligt Langdridge (2007) den andra viktiga aspekten av vad som lockar i erotisk smärta, eftersom detta ger möjligheten att leka med gränserna för vad som är inre och vad som är yttre, avskildhet och offentlighet, så att lugnet i avskildheten eller hotet och spänningen av utlämnandet upplevs i relation till en annan. Det ger stunder av intensiv och fridfull ensamhet och stunder av intensiv och spännande offentlig exponering. Det måste finnas medgivande för att detta ska ske och man måste känna att man litar på den andre.

Den tredje aspekten av smärtlekens lockelse ligger i destruktionen av medvetandet (Langdridge, 2007). Detta sker genom att intensiv smärta leder till att den skapade världen av tankar och känslor, allt psykologiskt, perceptuellt och mentalt innehåll som konstituerar både en själv och ens värld, som utmynnar i och i sin tur görs möjligt av språket, slutar existera. Så länge man talar kan självet sträcka sig utanför kroppens gränser och uppta en plats som är större än själva kroppen. Smärtan har med andra ord makt att göra slut på individens röst och dess själv och värld (Scarry, 1985). Smärta eliminerar allt mentalt utom upplevelsen av smärtan själv, vilket gör den till det enda som finns kvar av ens medvetna existens. Detta ger möjlighet till total men temporär destruktion av medvetandet. Smärtan tar över ens kropp och tillintetgör allt annat som var, den tar upp både insida och utsida (Scarry, 1985). Den dominante har makten att reglera dekonstruktionen av språket, slå på och av tal och icke-lingvistisk verbalisering. Genom detta kan den dominante hålla den undergivnes medvetande, dess värld, i sin hand. Den personen kan njuta av känslan av makt och ansvar som resulterar från att leva ut världen av två personer som en (Langdridge, 2007).

Den sista aspekt Langdridge (2007) tar upp handlar om det faktum att vi lever och dör ensamma. Stunder av tröst är ovanliga men kan hittas i köttsliga möten mellan två, särskilt när vi hittar sätt att mötas utanför språket. Eftersom smärtan nästan inte är verbaliserbar, den känns först och främst, så är den unikt tillgänglig för att användas för att brygga över gapet

mellan individer. Författaren talar om att smälta samman våra kroppsliga horisonter, överföring av makt och emotioner. Smärta hjälper oss tala utanför språket och ger det unika; en stund av samhörighet. Denna slags intersubjektivitet görs till en konst i SM.

Psykodynamisk teori

Psykodynamiska eller psykoanalytiska teorier är ofta både breda och djupa. De är stora och sammanhängande då de baseras på en bild av människan som växt fram under mer än ett sekel med grund i klinisk erfarenhet av människor med olika bekymmer som gått i psykoterapi. Vi väljer att kort presentera några författare var för sig då det kan ge en bild av både skillnader och likheter mellan olika författare.

Freud

Att påstå att Sigmund Freud baserade hela sin teori om mänsklig psykodynamik på sexualiteten är knappast en överdrift. Han skrev specifikt om avvikande sexualitet, perversion och inversion (homosexualitet), i ”Tre avhandlingar om sexualitet” men då sexualitet och sexuellt avvikande impulser och strävanden är så centrala i hans teori bygge kommer han in på området i ett otal andra verk i sin stora produktion. I grunden av den mänskliga sexualiteten finns sexualdriften. En drift beskriver Freud som ”... den psykiska representationen av en kontinuerligt flödande, inre somatisk retningskälla...” (Freud, 1905/2002, s. 94) . Freud (1905/2002) redogör för allmänna antaganden om könsdriften, bland annat att den ej existerar under barndomen, att dess kraft yttrar sig i den ömsesidiga attraktion de motsatta könen utövar på varandra och att dess mål är den sexuella föreningen. Men det mål sexualdriften kommer att sträva mot anses inte av Freud vara förutbestämt hos människan utan det beror på en samverkan mellan individens medfödda disposition och den (psykiska) miljön samt att denna utveckling har sin början redan på spädbarnsnivå.

Freud (ibid.) delar upp målet för sexualdriften i två delar genom att införa termerna *sexualobjekt* och *sexualmål*. Sexualobjektet är den *person* (vid fetischism även döda ting och vid tidelag djur) driftens begär riktas mot. Sexualmålet är den *handling* driften eftersträvar. Freud konstaterar att avvikelser är vanliga både vad gäller sexualobjekt och sexualmål och att dessa avvikelser förhållande till den sociala normen är värda att undersökas.

Avvikelser avseende sexualmålet är mest intressant för vår undersökning. Här konstaterar Freud (ibid.) att även vid den mest normala sexualakt kan man konstatera tendenser som om de skulle renodlas inte skiljer sig från så kallade perversioner. Freud menar att det inte finns någon skarp gräns mellan perverst och icke-perverst och att det i allas sexualitet ingår perversa element. Med anledning av detta kommer han också fram till att det är fel att ge ordet perversion en nedsättande innebörd.

Perversionerna utgörs i Freuds uppdelning av två sorters avvikelser från det normala sexualmålet: *anatomiska överskridanden* respektive *kvardröjande vid intermediära relationer* till sexualobjektet (vad vi kanske skulle kalla uppvaktning och förspel). Det förstnämnda inkluderar oral- och analsex där äckel är motkraften som tävlar med sexualdriften. Vad som anses äckligt, och som därmed leder till avståndstagande och fördömande beror enligt Freud till stor del på konventioner och hur den enskilde förhåller sig till dessa. Han nämner den upplevda skillnaden mellan att kyssa någon och att använda dennes tandborste samt hysteriker som har stor fallenhet för att förknippa genitalier med äckel som exempel. I anatomiska överskridanden ingår även fetischism där det normala sexualobjektet ersätts av ett ting med relation till objektet, eller en kroppsdel som normalt inte direkt förknippas med sexualakten, till exempel fötter eller hår. Det finns även en övergångsform där personen som åtrås måste uppfylla ett fetischistiskt villkor som att ha en specifik hårfärg eller klädsel för att sexualmålet ska kunna nås.

Under *kvardröjande vid intermediära relationer* eller *fixeringar vid preliminära sexualmål* som han också kallar dem, kategoriserar Freud företeelser vars renodling leder till voyeurism och exhibitionism, lusten att titta och bli betittad. Enligt Freud är detta normala inslag i all sexualitet som blir perversa först då de uteslutande begränsas till könsorganen, om de handlar om att åse någon tömma tarm eller blåsa eller om det helt ersätter det normala sexualmålet. Motkraften till lusten att beskåda/beskådas är skammen (som äcklet ovan). I denna kategori ingår även *sadism* och *masochism*, avvikelser som tillsammans med exhibitionism och voyeurism är extra intressanta för Freud då de förekommer i två former: en aktiv och en passiv. Definitionen hos Freud för masochism/sadism är i likhet med Krafft-Ebings (1886/1947) bred i meningen att det handlar om underkastelse, förnedring och smärta (fysisk och/eller psykisk). Anknytningen till det normala vad gäller SM, gör Freud via antagandet att det i de flesta mäns sexualitet ingår aggression och en tendens att överväldiga. En förstärkning av denna tendens skulle då leda till sadism. Masochismen upplever han som mer

komplikerad. Han ser den som sprungen ur en sadism där man själv är sexualobjektet. Man är alltså sadistisk mot sig själv och Freud tvivlar här på att det överhuvudtaget finns någon primär masochism. Hur masochism uppstår går Freud inte närmare in på här, men konstaterar att det verkar bero på många samverkande faktorer som leder till (själslig) smärta, han nämner skuldmedvetenhet och kastrationskomplex, som sällar sig till skammen och äcklet i motståndet mot libidon. Denna smärta kan kringgås med den masochistiska hållningen och tillfredsställelse därmed uppnås. Vad gäller att kalla sadism och masochism för perversion vill Freud bara göra det i de fall man är begränsad till att endast kunna nå sexuell tillfredsställelse genom att utsätta sexualobjektet för underkastelse och smärta respektive att bli utsatt för detta. Att sexualitet och aggression är intimt förknippade med varandra och att libidon har en aggressiv faktor är lätt att konstatera menar Freud och hänvisar till den mänskliga kulturhistorien. Men han kan inte här förklara detta faktum. Han tar upp att vissa har kopplat detta till kannibalistiska impulser, att det har sina rötter i den ännu äldre driften att äta, införliva. Han nämner också att andra har framhållit att varje smärta innehåller och innebär en möjlighet till njutning.

Stoller

”Perversion: The erotic form of hatred” (Stoller, 1986/2003) är en modern klassiker i den psykoanalytiska litteraturen om de typer av avvikande sexualitet som främst historiskt har kallats perversioner. Men Stoller skriver på 1970-talet och måste försvara sitt ordval. Han gör så genom att skilja mellan perversioner och andra typer av sexuella avvikelser. Det må vara att det finns andra avvikelser som är medfödda eller har uppstått till följd av droger, hjärnskador eller andra fysiologiska förändringar, tillfälliga eller ihållande. Det må också vara att det normala varierar med kulturella kontexter. Oavsett detta menar Stoller att det finns sexuella avvikelser vars psykologiska ursprung är trauma. Hans hypotes är att det då oftast handlar om attacker mot barnets kön (anatomiskt) eller mot dess könsidentitet (dess maskulinitet eller femininitet). Om attackerna inte inriktas på kön blir resultatet istället en icke sexuell neuros. Stoller definierar perversioner som fantasier, ofta utagerade, som primärt motiveras av fientlighet och att de utgörs av en vanemässig avvikelse som är nödvändig för full tillfredsställelse. Han menar att de negativa konnotationer ordet perversion har, beror på en suddig medvetenhet om att det i kärnan av den perversa akten finns en önskan att skada andra. Det handlar om hämnd, en hämnd genom att omvandla barndomens trauma till den vuxnes triumf.

Det måste finnas en upplevelse av risk i den perversa akten för att den skall ge maximal tillfredsställelse. Denna risk får inte bli för verklig då utlöses stor ångest och/eller skuld. Men om risken upplevs som frånvarande eller för liten leder det till tappat intresse och utträkning. I denna mening är den perversa akten en balansakt som kan ta tid att utveckla till fulla. Därför krävs det ofta många år av experimenterande innan man hittar rätt. Den upphetsning som byggs upp av balansen mellan risk och utträkning får sin klimax i orgasm om upplevelsen av risk hålls på en lagom nivå. Orgasmen blir då inte bara en skön känsla utan även en triumfatorisk frihet från ångest. Det är dock en knivsegg man balanserar på. Fel sorts eller lite för mycket risk gör att man riskerar att psykologiskt komma för nära ursprungstraumat (häri ligger risken). Om detta sker försvinner genast den sexuella upphetsningen och ersätts av intensiv skuld och/eller ångest (Stoller, 1986/2003).

Mysterium har också en koppling till perversion enligt Stoller (ibid.). Sexualiteten, dess anatomi, funktion och njutningar, mystifieras i samhället. Barnen anar bara det stora, viktiga, förbjudna, njutningsfulla och (för dem) bestraffande som vuxna ägnar sig åt. Om denna mystifiering blir för intensiv eller bisarr kan den bidra till perversion. Som exempel tar han upp beskådande av de anatomiska skillnaderna mellan könen, och kopplar det till det manliga och sadism och det att bli beskådad som kopplas till det kvinnliga och masochism. Beskådande eller vilja att bli beskådad, i sig så allmänt att man inte kan kalla det perverst, har sina perversioner i exhibitionism och voyeurism. Pojkar får i vår kultur lära sig från tidig ålder, om och om igen, att de inte får titta men också mer eller mindre subtilt att om de kunde göra det skulle det vara en fantastisk upplevelse. Flickor får lära sig att pojkars blickar är syndiga och att de inte ska låta dem titta, vilket leder till beteenden som bara ökar mysteriet och laddningen kring att titta och bli betittad. Detsamma gäller utforskningen av det motsatta könet över huvud taget. Mysteriet bidrar med laddning, pojkarna lär sig att de förväntas försöka utforska och i denna process gärna vara fräcka. Flickorna lär sig att de förväntas göra motstånd, vilket ökar laddningen än mer.

Stoller (ibid.) konstaterar att perversion är vanligare och antar mer bisarra former hos män. Han knyter detta till tidiga identifikationsprocesser. Det första identifikationsobjektet är modern, en person vars psyke och kropp liknar flickans men på vissa sätt är olik pojkens. Pojken måste inse och acceptera dessa skillnader och, för att bli maskulin, med tiden frigöra sig från hennes kropp men även frigöra sig psykiskt från henne och hennes femininitet med

vilken han från början har identifierat sig. Denna svåra process lyckas ofta inte helt och Stoller föreslår att perversion hos pojkar i grund och botten kan handla om problem med könsidentiteten. Detta problem har sitt ursprung i en triad av fientliga känslor. *Ursinne* över att vara tvungen att ge upp sin tidiga idylliska tillvaro och identifikation med mamman, *rädsla* för att misslyckas med att frigöra sig från henne och ett *behov av hämnd* för att hon försatt honom i denna position över huvud taget. Här är det lätt att ana en manlig sadism riktad mot kvinnor men Stoller skriver generellt om perversioner och menar att sadism, det vill säga ilska och hämndbegär ingår i alla perversioner. Vad gäller masochism menar han att även den bygger på sadistiska fantasier. De som vill bli strypta eller bundna, de som vill bli slagna eller skurna, de som vill användas som toalett, de som upprepat väljer partners som misshandlar dem och överger dem, framstår som offer snarare än fientliga angripare. Men här, menar Stoller, är sadismen och fientligheten dold i fantasier kring vad man utsätter sin partner för när man är ”offer”. Fantasierna gör det fysiska offret till en psykologisk segrare. De kan vara av typen ”jag är ett helgon jämfört med den här brutala besten” och akten sker inför en fantiserad publik vars uppgift är att se vilket monster partnern är. ”Offret” är moraliskt överlägset. Masochisten är i själva verket den som skapar och har kontroll över det som sker och den vet, åtminstone förmedvetet, att det handlar om ett lidande som ej är verkligt utan en bluff. Han tar också manlig transvestism som ett exempel. Här menar han att traumat ofta ligger i att mamman eller andra kvinnor förnedrat den lille pojken genom att angripa hans kön eller könsidentitet, i det mest konkreta exemplet genom att klä honom i flickkläder och förödmjuka honom. Akten att själv klä sig, eller få en kvinna att klä honom, i kvinnokläder och att han sedan uppnår orgasm genom sex eller onani tillåter honom att triumfera över sina tidigare angripare genom att visa att han trots deras symboliska försök att kastrera honom är en fungerande man. Kanske kan ett liknande tänkande appliceras på vissa former av manlig heterosexuell masochism. Stoller går inte närmare in på det.

Varifrån kommer då njutningen i perversa akter och fantasier frågar sig Stoller. Han svarar att fantasierna bidrar till njutning genom att förändra ”verkligheten”. Rädslan för traumat som repeteras kan neutraliseras. Sedan har fantasin sina element som simulerar risk, så att spänning och upphetsning kan byggas upp. Fantasin garanterar dessutom ett lyckligt slut och lovar att denna gång har man inte bara övervunnit traumat, utan även skadat eller till och med traumatiserat de ursprungliga angriparna. Slutligen, när fantasin kopplas till genital upphetsning och speciellt till orgasm, ökar känslan av fantasins riktighet och intensitet. Personen blir därmed motiverad att upprepa upplevelsen under liknande omständigheter.

Storr

Anthony Storr (1965) har skrivit boken ”Sexuella avvikelser”. I denna lägger han fram sin syn på hur sexualitet formas och vad som ligger bakom olika avvikelser. Han kopplar sexualiteten till emotionell mognad och konstaterar att ett idealt tillstånd av emotionell mognad finns det ingen som når upp till. Sedan använder han denna mognad som en måttstock att utgå ifrån för att avgöra vad som är sexuellt avvikande. Vad som anses sexuellt avvikande varierar mellan kulturer, även subkulturer och över tid. Avvikelse implicerar att det finns en norm att avvika från men denna norm är inte helt allmängiltig eller fixerad. Storr tycker därför att emotionell mognad är bättre att utgå ifrån.

Sexualiteten är för Storr (ibid.), liksom för alla psykoanalytiker, något viktigt och centralt som inte kan avskiljas och isoleras från resten av personligheten. Sexualiteten är en integrerande del av allt vi är som både fysiska och psykiska varelser. Vilket förhållande vi har till vår sexualitet kommer att vara avgörande för vår förmåga att upprätta både djupare och mer ytliga relationer, alltså inte endast för sexuella sådana utan även för vänskap och bekanta (vad man idag kanske skulle kalla social kompetens). Storr vänder sig mot dualismen mellan kropp och själ. Han menar att vi har en tendens att särskilja vår kropp och sexualitet respektive den vi är eller vårt verkliga själv, men människor kan inte avkroppsligas. Vår inställning till den egna och till andras kroppar är en avgörande del i våra relationer till andra, även vid mer tillfälliga bekantskaper.

Det sexuella förhållandet är den mest intima relation vi kan upprätta och i det är vi alla sårbara då det kommer att avslöjas vilka vi är. Om vi har en omognad med rötter i barndomen kommer vi inte att kunna dölja detta i en sådan relation. Hos Storr (ibid.) är det mest mogna förhållande ett stabilt heterosexuellt sådant där båda parter kan ge och ta på ett avslappnat sätt, där de uppnår emotionell och fysisk tillfredsställelse och inte känner sig sexuellt underlägsna partnern eller andra vuxna. Individens sexuella mognad varierar med förmågan att upprätta ett sådant förhållande, vilket ideala stadium alltså är ouppnåeligt. Oförmåga att upprätta ett sådant förhållande leder till sexuell avvikelse och beror på en försening av den emotionella utvecklingen. Vad det handlar om är att inslag av barnligt beroende, eller försök att frigöra sig från sådant, finns kvar. Detta innebär inte att alla som använder inslag av till exempel BDSM eller fetischism när de har sex eller i fantasin kategoriseras som sexuellt avvikande av Storr. Vi har alla inslag av det avvikande i vår sexualitet. Endast de som är

oförmögna att njuta av vanligt sex och alltså begränsar sig till annan praktik eller fantasi betraktas som sexuellt avvikande av honom.

Två saker komplicerar utvecklingen av sexualiteten: sexuella skuldkänslor och sexuella mindervärdeskänslor. Båda har sina rötter i barndomens viktigaste relationer, de till föräldrarna.

Storr konstaterar att samhället har blivit mindre skuldbeläggande kring det sexuella, inte minst tack vare Freud. Men många människor plågas trots detta av svåra skuldkänslor i förhållande till sina sexuella impulser. Storr menar att de sexuellt avvikande är de som i högst grad lider av detta och att skulden, som härrör från barndomen och oftast gömmer sig i psykets djupare skikt, skapar hinder för den normala sexuella utvecklingen. Det är för denna avgörande hur föräldrarna reagerar på barnets framväxande sexuella känslor. Små barn är helt beroende av sina föräldrar och är känsliga för signaler som avges av dessa. Barn lär sig mycket tidigt skillnaden mellan bra och dåligt och grupperar företeelser, beteende och känslor i dessa kategorier alltefter föräldrarnas signaler. Dessa signaler kan vara mycket subtila men det känsliga barnet plockar upp dem ändå. Det krävs alltså inte några våldsamma eller auktoritära föräldrar för att till exempel lekande med könsorganen skall sorteras under dåligt. Det går inte att lura det kloka barnet, det räcker att ärligt menad uppmuntran uteblir. Både kollektiva och individuella fördomar och värderingar förmedlas på detta vis till barnet via föräldrarna. Detta gäller även sådana värderingar som de, av olika anledningar, på ett medvetet och språkligt plan förnekar och tar avstånd från. Föräldrarnas normer inkorporeras av barnet och blir dess egna. Skuld aktiveras när deras önskningar och impulser bryter mot dessa, nu egna, normer. Detta drabbar barnets självkänsla och leder till känslor av ensamhet. Ett visst mått av skam och skuld kring sexualiteten är oundvikligt. Det finns nämligen ett starkt tabu i familjen, incesttabut. Detta gör att sexualiteten delvis blir en hemlighet som barnet utesluts från. Sexualiteten och incesttabut är också den kraft som får barnet att till slut lämna familjen vilket även i sig aktiverar skuld, speciellt om bindningen till en eller båda föräldrar är stark.

Känslor av sexuell mindervärdighet kan verka lika hämmande på den sexuella utvecklingen som skuld. Det kan finnas rädsla för, eller övertygelse om, att man inte är helt manlig eller kvinnlig. Det finns alltså en osäkerhet i könsidentiteten. Det kan också finnas en rädsla för, eller övertygelse om att man inte förtjänar att älskas då man inte anser sitt yttre attraktivt

och/eller ser sitt inre som omöjligt för andra att älska om de skulle få reda på vem man verkligen är. Storr tar upp att skönhet, ”en yttre gåva som sällan föraktas utom av dem som själva inte fått den” (okänd, citerad i Storr, 1965, s. 25) allmänt antas vara en förutsättning för det sexuella självförtroendet. Men det är sällan någon bra överrensstämmelse mellan det yttre utseendet och en inre säkerhet. Någon som är mycket vacker kan tvivla på om hon är omtyckt för sitt utseende eller för den hon verkligen är. Återigen en dualism mellan kropp och själ och Storr problematiserar föreställningen att en människas verkliga kärna inte har med kroppen att göra. Han menar att spädbarnet älskas precis som det är, som en helhet och att barnet självt knappast skulle vara medvetet om någon åtskillnad mellan kropp och själ. Återigen är det incesttabut som får konsekvenser. Barnet blir så småningom medvetet om att det finns delar av det, de delar som ger störst upphov till fysisk njutning, som inte ingår i föräldrakärleken. Barnet uppfattar då två delar av sig själv. En del som inte omfattas av föräldrakärleken och en som gör det. Om allt går väl kan barnet när det blir vuxet återigen älskas som en helhet av en älskare. Men i perioden mellan småbarnstid och vuxen mognad upplever den unga att den älskas av föräldrarna för något som är avskilt från det fysiska. Detta kan leda till tron att det kan existera ett jag utan kropp.

Den aspekt av incesttabut som är kopplat till skulden kan ge en benägenhet att dela upp människor i renodlat sexuella och icke-sexuella objekt. Detta kan ses hos människor som under uppväxten har haft svårt att föreställa sig att föräldrarna har en sexuell relation. Denna tendens finns hos båda könen men är extra vanlig hos män och här har vi den bekanta uppdelningen i horan och madonnan som härrör ur det starka förbudet mot modern som sexualobjekt. Det finns också en tendens hos många att splittra upp *sig själv* i en sexuell och en icke-sexuell del, vilket kan ses i att vissa betraktar sig själv som en sexuell varelse endast i vissa situationer och som en asexuell i andra istället för att kunna känna sexualiteten som en integrerande del av sin person och i sina relationer till andra.

Storr tar också upp ideal i samhället, till exempel i reklam, film och TV där män och kvinnor med suveränt sexuellt självförtroende visas upp, som ytterligare spär på känslor av sexuellt mindervärde, det vill säga osäkerhet kring vår manlighet eller kvinnlighet när vi tror att dessa ideal går att uppnå.

Även Storr konstaterar att fler män är sexuellt avvikande och kopplar detta till tre faktorer som gör mäns sexuella självkänsla extra sårbara. Dels är det under könsakten nödvändigt för

män att få och upprätthålla erektion medan något liknande ej krävs av kvinnor. Pojken måste också under utvecklingen ta ett extra steg genom att helt frigöra sig från modern medan flickan kan fortsätta identifiera sig med henne i hög utsträckning. Mannen saknar dessutom något som går att jämföra med kvinnans förmåga att bli gravid, något som kan ge henne en djupgående känsla av att vara framgångsrik som kvinna.

Skuld och mindervärdeskänslor är enligt Storr det centrala i sadomasochism. Masochisten präglas av skuld kring sexualiteten och detta utgör ett hinder för sexuell tillfredsställelse. Lösningen består i att lämna över ansvaret för sexualiteten till någon annan. Masochisten kan sen regrediera till en nivå där hon/han inte behöver ta några beslut. Den dominante, som både begärs av och straffar masochisten, ger genom sitt beteende masochisten tillstånd och möjlighet att njuta sexuellt genom att fungera som en auktoritativ förälder som bär ansvaret och som samtidigt har förmåga att ge erotisk upphetsning. Masochisten blir också trygg i att kunna släppa kontrollen om en auktoritet bär den så länge han/hon inte kan göra det själv. Kontrollbehovet hämmar alltså förmågan att njuta och ge sig hän, men genom att överföra kontrollen till någon annan blir det i stunden möjligt att släppa loss och ändå känna sig trygg. Det sadistiska beteendet syftar till att ta bort känslor av mindervärde och underlägsenhet. Sadisten måste tvärtemot masochisten vara helt dominerande för att kunna uppnå orgasm. Han/hon kan inte låta den andra ha någon makt i skeendet. Bakom detta ligger en rädsla för att själv bli övermannad, förnedrad och kastrerad. Det finns rädsla i mötet och rädsla kan mötas med två strategier. Den ena är att fullständigt underkasta sig och därmed desarmera situationen, den andra är att intala sig att den andra personen är så fullständigt värlös och svag att den därmed inte utgör något hot. Storr menar att smärta mycket sällan är ett självändamål i sadomasochism, det handlar snarare om fantasier om total dominans och hjälplöshet, skydd mot hotande underlägsenhet och skuld. Sadisten vill i själva verket oftast att masochisten ska njuta av smärtan och/eller förödmjukelsen. Målet är underkastelse, inte att göra verklig skada och fysisk smärta behöver inte ens ingå i spelet. Masochistiska impulser kan, enligt Storr, även korrelera med depressiva perioder. Bestraffning eftersträvas då för att återställa självförtroendet. Bestraffningen renar från skuld och man kan sedan återuppta sitt liv och syndande tills nästa depressiva episod inträffar. Storr menar att det vid sadomasochism är vanligt att personer kan njuta av båda roller men att de vanligtvis föredrar den ena. Han tar här de som lånat sina namn åt denna inriktning av sexualiteten som exempel. Markis de Sade var naturligtvis en utpräglad sadist men kunde även låta sig piskas och von Sacher-Masoch kunde utöver sin njutning i att vara undergiven även ta en dominant roll.

Storr är noga med att poängtera att det inte finns några strikta gränser mellan sadomasochism och icke-sadomasochism. Det finns inte några skarpa gränser mellan avvikande och icke avvikande generellt. Det blir alltså inte en fråga om att vara eller att icke vara utan snarare en gradfråga. Det finns inte någon relation som når upp till ett ideal av jämlikhet, ej heller någon person som når upp till en ideal emotionell mognad.

Syfte

Det som för författarna aktualiserade ämnet BDSM, var att "sadomasochism" tills nyligen funnits som en diagnos i ICD-10, men plockats bort som sådan vid årsskiftet 2008-2009. Detta har funnits i bakgrunden under hela arbetet. Grundinställningen hos författarna har varit att det är fel att urskilningslöst patologisera en stor grupp individer. Det implicerar att alla i gruppen mår dåligt och är i behov av vård. Det bidrar också till stigmatisering av gruppen. Författarna ville därför göra egna erfarenheter av människor med denna sexuella läggning genom att lyssna på deras berättelser samt se om berättelserna går att relatera till teori på området. Vad tycker människor med denna sexuella orientering själv om BDSM-världen på gott och ont, samt vad fyller den för mening?

Syftet med denna studie är att undersöka den egna upplevelsen av sexualiteten hos personer med en preferens för BDSM (dominanta och/eller undergivna), detta för att försöka utröna den specifika mening som dessa individer skapar med sin sexualitet och vilken betydelse deras sexualitet har för deras identitet. Med hjälp av den intervjuguide vi skapat har vi velat undersöka vilken mening som skapas inom olika domäner, hur intervjupersonerna beskriver och förhåller sig till dessa. Domänerna som undersöks är: subkulturen, förhållande till samhället i stort, själva sexet samt ursprung till och utveckling av sexualiteten.

Metod

Studien grundar sig i fenomenologisk vetenskapsteori. Willig (2001) beskriver fenomenologin som intresserad av världen som den upplevs av människan i en specifik tid och kontext. Den vill undersöka det fenomen som kommer att existera i vårt medvetande då vi engagerar oss i den värld vi lever i. Det fenomen vi undersöker är BDSM och hur detta fenomen upplevs och skapas i individer som definierar sig som undergivna och/eller dominanta.

IPA (Interpretative Phenomenological Analysis) är den version av den fenomenologiska metoden som används i studien. Denna metod är byggd på det faktum att analysen alltid är en tolkning av deltagarens upplevelse och aldrig kan helt utesluta forskarens egen syn på världen och den interaktion som finns mellan forskare och deltagare. Skaparen av denna metod är Jonathan Smith (Willig, 2001). Smith (1995) anger att för att förstå innehållet och komplexiteten i deltagarens psykologiska värld och dess meningsbyggnad så måste forskaren ingå i en tolkande relation med det transkriberade materialet. Smith rekommenderar att de som prövar kvalitativ forskning för första gången arbetar med en intervju åt gången, ett ideografiskt tillvägagångssätt, att börja på individnivå och sakta arbeta upp till grupp- eller generaliseringsnivå. Denna analys är en cyklisk process där man går från helheten till texten och från texten till helheten.

IPA som vetenskaplig metod har sina begränsningar. Begreppet fenomenologi kan leda tanken till inringande och beskrivning av rena upplevelser. Detta är naturligtvis inte möjligt att göra i en intervju. Först ska den intervjuade formulera sina upplevelser i språk, därefter tolkar intervjuaren det språkliga meddelandet och får en egen upplevelse av detta. Språket som förmedlare av en upplevelse är begränsat eftersom vi människor har en starkt limiterad uppsättning ord att tillgå och dessa kan aldrig helt representera en upplevelse. Språket, hur vi berättar, kan även påverka själva upplevelsen. Dock anser författarna inte att upplevelsen konstrueras helt av språket, det är snarare språket som har vissa begränsningar. På individnivå skiljer sig människor också åt vad gäller förmåga till introspektion och förmåga att sätta ord på det inre livet. Dessutom försvinner en mängd icke-verbal information när intervjun översätts till skriven text. Metoden blir alltså fenomenologisk-hermeneutisk. Intervjuarens förståelsehorisont, byggd av tidigare erfarenhet och förförståelse, möter intervjupersonens berättelse. Detta leder till förändring av både berättelsen och av förståelsehorisonten hos

intervjuaren. Huruvida det blir förståelsehorisonten eller berättelsen som förändras (förvrängs) mest, är beroende av intervjuarens förmåga att inta en nyfiken och lyssnande position. Genom att verkligen låta den andre komma till tals och intressera sig för den, sätter man sin förförståelse på spel.

Smith (1995) använder fem steg i analysen av en intervjutext. 1. Läs texten några gånger och använd ena marginalen för att anteckna saker av intresse, som associationer, preliminära tolkningar och summeringar. 2. Använd andra marginalen till teman, detta kan vara ett ord som sammanfattar den essentiella meningen med stycket eller ett ord som deltagaren själv använt. 3. Lista de teman som framkommit ur texten på ett separat papper och se om några av dem bildar naturliga kluster. Var noga med att gå från helheten, klustren, tillbaka till texten, råmaterialet, och se om dessa stämmer med varandra. De kluster som bildas ska korrekt representera det som står i intervjutexten. Detta är ett försök att skapa ordning i de koncept och idéer som hittats i deltagarens svar och är en nära interaktion mellan forskare och text i ett försök att förstå vad deltagaren säger, tolkningsförsök. 4. Skapa en lista av de kluster som hittats och de underliggande teman. 5. Lägg i denna lista till nyckelord och sidonummer för dessa till varje kluster så att dessa är förankrade i texten.

Det sista steget av analysen är en integrering av analyserna av samtliga intervjutexter. Detta görs genom att integrera de listor av kluster som gjorts i en lista av teman på gruppnivå (eng. master themes). Denna lista ska reflektera upplevelsen av fenomenet som studerats för gruppen av deltagare som helhet. Även denna process är cyklisk, vilket innebär att de teman på gruppnivå som skapas (tolkas) måste verifieras med råmaterialet, deltagarnas svar (Willig, 2001).

Undersökningsgrupp

Intervjuerna gjordes med sju personer, varav fyra genomfördes i Lund och Malmö och tre i Stockholm. Författarna intervjuade fyra undergivna kvinnor i åldrarna 20-50 år, två dominanta män i åldrarna 40-50 år och en kvinnlig switch (individ vars preferens alternerar mellan den undergivna och den dominanta positionen) i tjugoårsåldern. Urvalet är ett så kallat bekvämlighetsurval, vilket innebär att författarna använde sina egna kontaktnät för att komma i kontakt med individerna. Deltagarna utgjorde ett ändamålsenligt urval (eng.

purposive sampling) vilket Willig (2001) menar är då deltagare väljs ut efter kriterier som är relevanta för forskningsfrågan, i detta fall dominant och/eller undergivna sexuellt. Gruppen är med andra ord homogen i den bemärkelsen att de delar upplevelse av det intressanta fenomenet.

Urvalet medför vissa begränsningar. Då vissa intervjupersoner kan vara bekanta med varandra används inte fingerade namn i mer än en del av resultatet. Detta för att man inte ska kunna binda ihop olika uttalanden en person gjort om man känner igen ett av deras uttalanden. Att inte använda namn har också varit ett sätt att låta gruppen tala och inte enskilda individer. Intresset har varit riktat mot den meningsbyggnad som kan finnas i BDSM inte mot individers sexualitet. Ett urval som hämtas ur personliga kontaktnät kan också ge lojalitetskonflikter. Kanske undviks i tolkningsprocessen vissa känsliga slutsatser eller tvärtom, att man går för långt då man inte vill låta detta påverka. Det har funnits en medvetenhet om detta under arbetet och det har diskuterats när det verkat relevant.

Semi-strukturerad intervju

Intervjuerna var semistrukturerade och följde den intervjuguide som författarna utarbetat (se bilaga A). De var ungefär en timme långa, dock var en av dem en timme och femtio minuter. Semistrukturerade intervjuer används vanligen vid IPA (Willig, 2001). Smith (1995) beskriver en sådan intervju som guddad av frågorna i intervjuformuläret snarare är styrt av det. Detta innebär att frågorna inte behöver ställas i en specifik ordning, intervjuaren kan följa deltagaren i dennes berättande och fråga mer om intressanta saker som dyker upp. Intervjuguiden som användes hade fem olika teman: definition av BDSM, andras syn på BDSM, sexualhistoria/utveckling, utövning och framtiden. Domänerna kom till i en diskussion om vad vi var nyfikna på och speglar författarnas förförståelse om på vilka områden mening finns och skapas. Teorin och intervjuguiden har haft ett reciprokt förhållande. Teori har utvalts efter de områden vi funnit intressanta att ställa frågor om och frågor har tillkommit vid inläsning av teori. Intervjuerna spelades in med ljudupptagningapparatur.

Procedur

Under två veckors tid i slutet av januari och början av februari skedde intervjuerna. De genomfördes enskilt av vardera psykologkandidat. Innan varje intervju uppmanades deltagaren att läsa igenom och skriva under ett dokument om informerat samtycke (se bilaga B). Intervjuerna översattes sedan till text och analyserades efter IPA som beskrivits ovan. Första steget var att författarna var för sig läste igenom första intervjun och gjorde de fem stegen som IPA föreslår för varje enskild intervju. Författarna träffades sedan och jämförde vilka teman och kluster som hittats. Den största skillnaden var vilka namn som getts olika teman. Detta sätt användes på de två första intervjuerna, därefter förändrades arbetsordningen för att nå en gemensam tolkning tidigare i processen. För de fem återstående intervjuerna träffades författarna efter steg två och jämförde teman, diskuterade vad deltagaren försökte förmedla och kluster av teman gjordes gemensamt.

Sista steget var att sammanföra analyserna som gjorts på individnivå till en integrerad gruppnivå. Detta gjordes genom det sista steget av IPA där huvudteman skapas. Författarna gjorde först en intuitiv lista av huvudteman bestående av de kluster som ytligt verkade höra samman. Därefter kontrollerades huvudtemana mot intervjutexten för att se huruvida de var grundade i råmaterialet. De teman som sedan redovisas i resultatdelen är de huvudteman som hittats. Under dessa kommer de röda trådar eller underteman som uppmärksammats på gruppnivå under denna analysdel som går från helhet till text.

Resultat

Resultatet är uppdelat i avdelningar enligt de teman vi till slut kom fram till på gruppnivå med hjälp av IPA. Dessa huvudteman kan inte särskiljas helt utan är delvis överlappande, vilket leder till att liknande resultat kan presenteras under mer än ett huvudtema. Resultatet inleds med kortare historier om intervjupersonernas vägar in i BDSM. Sedan följer ett avsnitt om hur intervjupersonerna upplever sitt och BDSM-kulturens förhållande till resten av samhället. Nästa tema är deras beskrivningar av denna kultur och deras engagemang i den. Därefter kommer ett tema som handlar om individernas förhållande till den egna sexualiteten. Sedan följer den sexuella utövningen och förutsättningarna för den och sist kommer uppsatsförfattarnas försök att fånga den mest centrala meningen i BDSM så som den förmedlas av intervjupersonerna. Första temat ger en kort introduktion till intervjudeltagarna och visar några olika vägar in i BDSM. Därefter vidgas perspektivet till kultur- och samhällsnivå för att sedan återigen bli mer personligt under teman om identitet, den sexuella utövningen och den djupare meningen i sexualiteten.

I resultat- och diskussionsdelarna används förkortningen BDSM då det verkar vara den mest etablerade och inkluderande beteckningen på den kultur och sexualitet studien handlar om.

Sexuell livslinje och utveckling

Författarna bad intervjupersonerna berätta om sin sexualitets utveckling och hur de tog steget in i BDSM-världen. På en grundläggande nivå har de flesta av oss ungefär samma erfarenheter. Vi börjar vakna till som medvetet sexuella varelser under den utvecklingstid som föregår tonåren och puberteten och de första trevande försöken att etablera sexuella relationer föregås oftast av sexuella fantasier. När vi börjar etablera relationer följer en tid då vi lär oss vad vi själv tycker om och vad andra kan tycka om. På sätt och vis är det kanske bäst om denna läroperiod aldrig tar slut. Intervjupersonernas berättelser följde oftast denna grundplan (alla har dock inte berättat från början). I övrigt varierar historierna mycket. Flera intervjupersoner var under intervjuperioden i tjugofemårsåldern och hade börjat med BDSM ett par år tidigare. Flera var i 45-50 årsåldern och hade ägnat sig åt BDSM i cirka tio år. Flertalet hade haft sexuella relationer som inte involverade BDSM innan de började bejaka denna sexualitet, medan en inledde sin sexuella praktik i ett BDSM-förhållande innan

tonåren. Intervjuerna blev ganska olika i förhållande till i vilken mån de kom att handla om denna utveckling. Vad som nu följer är sju olika historier om vägarna till BDSM.

Den första historien börjar med ett förhållande i 18-19års åldern. Michaela, som nu är i 25-30års åldern inledde då ett förhållande med en kille som hade tidigare erfarenhet av att vara den dominante parten i ett förhållande. Hon har alltid varit öppen och experimentell i sin sexualitet och ville prova på detta. Men det fanns tendenser redan innan.

”... sedan jag började [med] sex så har det ändå dragit lite åt det hållet liksom sådär och sen så träffade jag väl en pojkvän som hade haft en relation med en tjej som var jätte, jätte undergiven. Och då tyckte jag att det var en jätterolig idé att testa det...”

Tidigare relationer hade inte innehållit några explicita BDSM-inslag men fantasier har troligen funnits innan.

”Jo men det hade jag nog. Jag tror, är relativt säker på att det fanns drag av så här maktförskjutningar i mina sexfantasier... när jag var yngre”

Michaelas förhållande till BDSM är kluvet, en hatkärlek som hon säger, och hon beskriver en pendlande rörelse in och ut ur BDSM-världen.

”... väldigt, väldigt splittrad bild av BDSM. Jätte, jättesplittrad... Hade jag kunnat hade jag nog förträngt det och haft så här lätt ångestsex resten av livet.”

”... nu har jag kommit och gått lite ur BDSM, ett antal gånger typ första gången som kanske nittonåring, Sen har det så här kommit och passerat.”

Sarah är även hon i 25-30års åldern. För tio år sedan hade hon sex med en kille som var dominant mot henne och hon märkte att hon gillade det.

”... det var nästan tio år sedan... hade jag sex med en man som, som var dominant mot mig när vi hade sex... och det var skitbra, det var så jävla bra sex (skratt).”

Hon var då i en period där hon undersökte vad hon gillade sexuellt och började lära sig vad som tände henne och vad hon sökte hos en sexuell partner.

”... det var ju fortfarande så att man fick upptäcka vad man tyckte om liksom för då hade man inte hållit på så länge med att ha sex. Ja så upptäckte jag då att jag gillade vad han gjorde...”

sen så har man haft sex med andra killar och så har man utkristalliserat vad man tycker om och sen så har man sökt efter de egenskaperna.”

Därefter var hon i ett flerårigt förhållande med en kille som inte var intresserad av samma lekar som hon.

”Men han var inte särskilt intresserad av det så... då låg det ju lite på is om man säger... sen när det tog slut så var jag helt avsexualiserad i över ett år.”

Darkside är en stor mötesplats på internet för BDSM intresserade och dit hittade Sarah nästan av en slump då hon blev rekommenderad sidan i ett annat internetforum. Hon fick efter ett tag kontakt med en kille hon senare också träffade och hon började gå på BDSM-fester vilket var fantastiskt roligt och häftigt.

”... sen blev det darkside då. Sen så har det varit den typen av sex. För att ehh, jag känner nu att alltså för mig är det inte, jag tänker inte på vanligt sex alltså. Jag tycker inte det är roligt liksom. Det är ja (skratt), som att äta mat utan salt.”

Sarah har inte inlett något nytt fast förhållande vid tiden för intervjun, men om hon gör det framöver så ska det vara ett BDSM-förhållande.

”... jag kommer ju aldrig kunna ha ett förhållande utan BDSM inslag... det kommer ju inte att gå... jag tycker ju inte sexet är bra liksom.”

Lina är mellan 20 och 25år och gjorde sitt inträde i BDSM-världen för mellan ett och ett halvt och två år sedan. Hon visste dock redan innan vad som tände henne och hade fantasier med BDSM-tema, men tidigare hade hon försökt göra sig kvitt dessa. Hon märkte också att hon, i de vanliga förhållanden hon haft innan, tyckte om när det var lite hårdare tag, när han bestämde.

”... jag visste väl sedan innan att det var det här jag tyckte om. Men ehh, det är först nu på de senaste ett och ett halvt åren som jag... faktiskt har accepterat det för mig.”

”... fantasierna har jag nog haft i flera år, kanske fem år eller någonting. Men jag har aldrig tänkt att, att det här är någonting man kan tända på. Det här får jag inte lov att tycka om liksom att ´nä nä, inte lilla pryda Lina ska inte tycka om sådant här´ liksom.”

Sedan hittade hon Darkside på internet.

”... hitta jag till den här darkside-sajten då... och det var liksom där jag verkligen kände att fan jag har ju hittat hem liksom... och jag hade liksom ett halvår där jag bara sprang omkring och var kåt hela tiden (skratt), för att jag tyckte... det var liksom, det var precis det här jag tänker på.”

Efter upptäckten av Darkside följde alltså en tid då Lina var oerhört tänd på tanken om och fantasierna kring BDSM innan hon började undersöka vad hon faktiskt gillade i praktiken. Hon gick så småningom också på en stor BDSM-fest och träffade likasinnade.

”Jag var skitnervös på vägen dit... för att där är typ 200 pers. och när jag fick liksom se att, men det är ju liksom andra som tycker om precis samma som mig... då kände jag att, fan jag behöver ju inte gå omkring och skämmas för det här... och det var efter det som jag berättade för vänner och så... Dagen efter så träffade jag Nils, blev superkär...”

Nils blev hennes sambo.

Beatrice är mellan 25 och 30 år gammal vid intervjun. Med viss osäkerhet kan hon spåra fantasier med BDSM-anknytning till åttaårsåldern.

”... alltså det är ju väldigt svårt att... bedöma sina barnsliga känslor utan att projicera... vissa förnedrande våldsamma scener kunde få det att kittla i magen på mig, någonstans i åttaårsåldern. Men jag kan inte med säkerhet säga om det var ett sexuellt kittel eller om det bara var spännande.”

Första kontakten med BDSM-världen skedde tidigt.

”När jag var tolv så träffade jag min första flickvän och var superkär och tyckte att hon var jättehäftig och hon var svartklädd och väldigt mentalt instabil (skratt) och det var hon som introducerade mig helt enkelt.”

Beatrice har med åren mognat och blivit mer säker på vad hon själv vill och bättre på att sätta gränser.

”... jag har ju blivit tryggare och starkare i mig själv... bättre på att räkna ut vad jag själv tänker på... när jag var yngre så gjorde jag saker som jag egentligen inte tänker på... för att det var svårt att säga nej... idag så är jag mycket bättre på att säga `det här funkar inte för mig´.”

Den rekvisita som förknippas med BDSM är inte lika viktig längre.

”I tonåren så var det ju väldigt mycket piskor och lack och läder och droppande stearinljus och sen ju äldre jag har blivit... desto mindre så har estetiken betytt... det har hängt mer på personkemin och mindre på estetiken tror jag.”

När framtiden kommer på tal uttrycker Beatrice förhoppningen att hennes utveckling ska fortsätta på samma spår.

”Alltså jag planerar ju att knulla till jag är hundrafem... jag hoppas väl att den utvecklingen... ska fortsätta. Alltså att jag blir tryggare och tryggare i mig själv och mer och mer säker på vad jag vill, inte bara för mig själv utan för mina partners också.”

Fredrik är mellan 40 och 45år. Sex har varit en stor del av hans liv sedan han var liten. Han berättar att han experimenterat mycket med sex under sin ungdom, provat olika varianter.

”... nu vet jag inte om man kallar det att jag blev av med oskulden, men jag penetrerade en tjej första gången när jag var åtta eller nio år... hon var jämngammal, så sex har nog funnits med sedan jag var väldigt, väldigt liten.”

”... första gångerna... man experimenterade med handbojor eller rep att binda fast och vad kan det ha varit, i tjugoårsåldern någonstans.”

Vägen till BDSM anträdde på allvar för tio år sedan.

”... sen träffade jag en tjej och vi gick på klubb här i [staden] och jag tyckte det var häftigt, så det blev på den vägen...”

Detta sammanföll med en mycket omvälvande och jobbig tid i hans liv. Han blev tvungen att byta inriktning i yrkeslivet och han hade identifierat sig starkt med sin tidigare sysselsättning. Samtidigt havererade ett mycket stormigt äktenskap. Han *”klappade ihop fullkomligt”* och gick i tre års terapi.

”...[Ändrade inriktning i yrkeslivet] samtidigt som jag tog mig ur ett långt och väldigt destruktivt och dåligt äktenskap”

”... jag gick i terapi i tre år för jag gick in i väggen, bara föll ihop, äktenskapet var, ja det går inte att beskriva...”

Terapin gav självkänedom som gav ny förståelse av det som varit och i BDSM-världen får han uppskattning för den han är och för det han gör.

”... framför allt det här att jag har väl tagit om hand om människor i hela mitt liv, jag har burit hela världen på mina axlar... jag tycker om att ta ansvar men vill ju ändå ha respekt för det, inte bli utnyttjad. Jag har blivit utnyttjad... vissa nyttjar, bara suger ut det bästa... men i den här världen så får jag ju faktiskt, jag blir omtyckt för att jag tar om hand. Det finns de som uppskattar det och ger mig feedback för det...”

Susanne är mellan 40 och 45år. Hon definierar sig nu som sexuellt undergiven men när hon var yngre var det snarare tvärtom.

”Det roliga i det hela det är att jag har, sedan sjuttonårsåldern experimenterat med att jag har bundit fast män i sängen och varit dominant och det har ju inte jag tänkt som någonting, som BDSM på något sätt utan det har ju varit mitt sätt att utforska min sexualitet...”

Senare började den andra sidan locka när hon märkte att tanken på tvång var spännande.

”... första upplevelsen blev att jag pratade med någon och det skrivna ordet kan ju ge väldigt mycket... att kunna bli upphetsad av tvång, att läsa om tvånget.”

Innan detta hade hon stannat upp i livet efter ett längre förhållande. Hon började fundera på hur hon använt sexualiteten och förhållanden.

”... jag har använt sexualiteten som ett sätt att stärka min egen självkänsla... jag har haft sex för att få må bra psykiskt... då att vara utan sex utan att jag blev sämre... och får vara själv, vilket jag inte hade varit på typ tjugotre år, utan gått från ett förhållande till ett annat... gjorde nog att jag blev så pass säker i mig själv att jag skulle kunna [börja med BDSM].”

Sedan träffade hon en man som introducerade henne.

”... jag hade tur. Jag träffade en man som gjorde det på ett väldigt bra sätt och introducerade mig på, det låter kanske dumt att säga ett mjukt och försiktigt sätt men det var inte hugg och slag. Men det innehöll slag, det innehöll, allt i princip.”

Idag lever Susanne i ett BDSM-förhållande. Sedan tonåren tycker hon att hennes sexualitet i grunden är den samma men en del har förändrats.

”... jag har nog blivit mer kräsen till att börja med... sen kroppsmässigt har jag ju förändrat mig... egentligen har nog inte sexualiteten förändrats så mycket för nyfiken har jag alltid

varit. Fördelen är att jag har blivit säkrare på mig själv och kanske inte hoppar i säng med vem som helst eller hur man nu ska säga...”

Björn är mellan 45 och 50 år. För cirka tio år sedan hittade han en sajt på internet och upptäckte att det fanns fler med hans intresse.

”... och jag kommer fortfarande ihåg känslan av att ‘oj, det finns fler sådana som jag”

Ett sexuellt intresse och fantasier åt BDSM-hållet har alltid funnits men innan han insåg att det fanns många som delade hans intresse skämdes han över sina fantasier och försökte förtränga dem.

”... jag har varit såhär så länge jag kan minnas, vad jag kan bedöma... jag har alltid haft det här intresset, även när jag var tonåring... men inte haft ord på det, inte vetat om att det fanns andra utan det har varit någonting som man har tryckt ner.”

Han bröt upp från sitt äktenskap flera år efter upptäckten av BDSM-världen när han förstod att det var det han ville.

”... sen då 2006 så försökte jag konstatera att nämen jag tänker inte följa med familjen på den här lördagen utan då ska jag gå på BDSM-party, släppte jag en liten bomb”

Den första erfarenheten av BDSM var som sagt via internet. Men så småningom träffade han en kvinna med kompletterande läggning.

”... det var väldigt mycket cybersex och det här, titta på bilder och fantisera... i början och sen sprang jag på någon kontakt... och vi träffades litegrand.”

Han visste inte riktigt hur han skulle bete sig, vad som förväntades och vad han fick göra. Detta första BDSM-förhållande rann därför ut i sanden. Men han gjorde en ny erfarenhet.

”... då var man lite försiktig och visste inte riktigt vad man skulle göra. Så att en av de sista gångerna vi sågs, så retade hon upp mig så pass att jag blev arg, stannade och så klippte jag till. Alltså rejält, tårar i ögat örfil, alltså stenhårt för att jag blev arg på henne. Och då insåg jag att det var rätt behandling av, alltså hon blev inte arg... det var det hon var ute efter... det var en sån här aha-upplevelse att, att smärta kan vara intressant för vissa personer.”

Vad gäller framtiden tror Björn att det i stort kommer att fortsätta ungefär så som det har varit.

”... jag hade tänkt fortsätta åt samma håll... beror på vilka parter man träffar, vilka experiment man vill göra... jag har landat ungefär där jag vill vara faktiskt... så jag mår obehagligt bra just nu (skratt).”

BDSM i det normativa samhället

BDSM existerar som en subkultur i ett större kulturellt sammanhang. Både individerna som definierar sin sexualitet som BDSM och subkulturen i sig har att förhålla sig till detta större kulturella sammanhang. Samtidigt förhåller sig den vidare kulturen till de subkulturer som både är en del av den och utgör en avvikelse från den. Denna större kulturella kontext kan kallas för det normativa samhället, detta då subkulturen avviker från samhället i stort vad gäller föreställningar om vad sexualitet bör vara och innefatta samt utmanar dessa föreställningar i sådan grad att det har lett till negativa och dömande reaktioner. Subkulturen bär därför på stigma som måste hanteras på både grupp- och individnivå. Samhällets ogillande har uttryckts genom bland annat moraliska, ideologiska och medicinska formuleringar vilka varit mer eller mindre utarbetade och avancerade. Vilka upplevelser har intervjupersonerna av hur samhället, eller människor i allmänhet, ser på deras subkultur och sexualitet och hur påverkar denna upplevelse dem emotionellt, socialt och i deras agerande?

Flera tar upp kopplingen som finns mellan BDSM-sexualitet och psykiska störningar eller sjukdomar samt med misshandel.

”Det är kinky, det är lite sjukt. De flesta har en skev bild utav det. Man likställer SM-biten med våld...”

”... tror jag det är många som, som inte vet så mycket som tänker på misshandel... misshandel och lack och läder är väl vad folk (skratt) ser framför sig ungefär”.

”... det är ju omgivningens reaktioner som jag ser det att det inte är sunt, det är inte sunt att få en örfil utav sin älskade eller bli smiskad och bli bunden, för att det finns inte i deras värld.”

”Jag tror det är ganska många som också tänker att ‘nämen vad fan, man måste ju vara helt puckad i huvudet, man måste ha någon störning om man tycker det här’.”

Vilka skillnader finns då mellan BDSM och misshandel? Att det inte rör sig om misshandel har att göra med att det finns medgivande, ömsesidighet, respekt och tillit i relationen. Om detta saknas kan även en BDSM-relation eller ett BDSM-möte urarta till misshandel och övergrepp.

”... att det som spelas upp ofta... är väldigt hänsynslösa situationer. Medan BDSM på nått sätt blir en, andra sidan av myntet eftersom jag tror att det är väldigt svårt att ha bra BDSM-sex utan en enorm mängd av respekt och tillit. Något som ja, är per definition frånvarande i verkliga övergreppssituationer eller verklig misshandel.”

”Ett överfall är ett överfall, ett övergrepp är ett övergrepp, men en tillåtelse till att, ta emot smisk eller pisk eller en örfil, det är en gemensam överrenskommelse.”

”... meningen är att man ska må bra efteråt. Det ska vara en gemensam upplevelse som är häftig och medan då misshandel kanske är mera då är man frustrerad och man liksom tar ut sin ilska på någon annan, vilket är en helt annan sak.”

Speciellt besvärligt verkade det vara när kvinnan är undergiven och mannen dominant, det blir känsligare och utmanar starka normer i vårt samhälle. Om mannen är undergiven är det inte lika känsligt. Det kan till och med bli roligt. Att driva med och förlöjliga män är accepterat i vår kultur. Därför är den undergivne mannen som piskas av en dominant kvinna en vanligare bild av BDSM i den större kulturen än den av en dominant man som piskar en kvinna.

”... vi lever i ett samhälle där killar inte får slå tjejer... det är liksom inte accepterat alltså i massmedia och sånt när det kommer BDSM-inslag så är det oftare på andra hållet, att det är en underlägsen man som får pisk av en domina [en sexuellt dominant kvinna] i lårhöga stövlar liksom. Eh, för att det är ok och det är ok att driva med på det hållet men det är absolut inte ok på andra hållet...”

”... hade jag gått på andra hållet och att jag gillade att förnedra män såhär, då hade jag kunnat leva med det bättre för att det är mer accepterat på något sätt.”

Feminismen kan bli en normativ kraft som paradoxalt nog underkänner kvinnors rätt till fria val just då de är kvinnor. Sexualiteten ses som ett ojämnställt område och feminismen borde

vara en kraft som motverkar begränsningar knutna till kön och som kämpar för kvinnors rätt att själv definiera och leva ut sin sexualitet snarare än att bygga på begränsande stereotypa normer. Alla de som tog upp detta är kvinnor och betecknar sig själva som feminister.

”... jag är feminist, inte till den yttersta allra gränsen men... där kan jag ju se liksom att de skäller ´hur i helvete kan du vara så dum så du tillåter dig bli hunsad av en man... ´Men... jag får det jag behöver och jag är fortfarande lika stark.”

”... där tycker jag feminismen kan göra ett enormt fel. Det finns väldigt mycket feminism som tycker att BDSM rakt igenom är fel. Att det alltid är misshandel... Alltså även om jag säger ´snälla slå mig´ så skulle de fortfarande räkna det som misshandel. För att jag kan uppenbarligen inte göra ett val själv för att jag är kvinna.”

”Att man kan vara feminist och undergiven då. Men det tycker jag absolut inte är några problem. Att det är ju liksom, det är ju snarare så att jag vet vad jag vill ha för sex och ser till att skaffa mig det sexet.”

Ofta tycker man sig möta inställningen att om man gillar det ena så gillar man det andra, det vill säga att om man avviker på något sätt så gillar man allt avvikande. Det kan också finnas en tro att ett intresse för BDSM-sex innebär att man inte har tillgång till och förmåga att njuta av mer vanligt sex.

”... jaha du är sådan är sadist eller masochist, du tycker om... urinsex och så vidare... Ska tycka om allt som är udda sexuellt men så är det ju inte”.

”... deras utgångspunkt det är att man... kan inte ha sex på vanligt sätt. X och jag har vanlig sex i större utsträckning än vi har ren BDSM-sex... jag menar närhet och vanlig enkel sex behövs lika mycket som BDSM-biten.”

Samtidigt så ser man tecken på en mer avslappnad och tillåtande attityd från samhällets sida. Det finns många inslag med BDSM-anstrykning i populärkulturen och det är inte längre speciellt tabu eller konstigt att ha ett par handklovar på nattduksbordet. Det kanske även är på modet att flörta lite med det avvikande och förbjudna, att förknippas med det, utan att man för den skull identifierar sig helt med det. En av intervjupersonerna påtalade att finns saker som tyder på att det nuförtiden inte finns en lika stor rädsla kring att ha en BDSM sexualitet.

”Det har blivit mera öppnare. Alltså jag skulle fortfarande inte gå ut på min arbetsplats och säga att jag tänder på, rape-play [att rollspela våldtäkt], men man ser att BDSM har börjat dyka upp mer i mainstreamkulturen. Det är inget jättekonstigt längre att äga ett par handbojor. Estetiken har börjat gå igen. Mycket av det löjets skimmer som fanns förut finns ju kvar, men jag känner att det inte är lika starkt som det varit tidigare.”

”... har jag märkt de sista åren har det blivit lite mode i BDSM... det är inne att vara udda, det är lite inne att vara kinky. Tittar man på Dekadance [dansklubb med BDSM-tema], så märker man ju även att dit går kändisar för det är lite häftigt.”

”... man skulle kunna tänka sig att folk på nått sätt var mer sammansvetsade här mot en fientlig omvärld men det är man inte heller utan... men det borde ju också innebära att dem flesta känner sig trygga med det här och att man blir inte, det är ingen större risk att vara så här i just Sverige”

Skilda världar

Att tvingas hantera stigma och skam leder till utveckling av kompensatoriska strategier, till exempel i form av att man döljer sidor av sig själv i vissa sammanhang samt att man delar upp världen i två delar. De som vet och de som inte vet. Denna uppdelning kan gå rakt igenom viktiga sociala sammanhang som arbetskamrater, vänner och familj. Graden av öppenhet varierar beroende på hur viktigt det är för individen att vara öppen om sin sexualitet och beroende på vilka reaktioner de förväntar sig, ibland fruktar, från personer som är viktiga för dem i olika sammanhang. Flera personer berättade att de i olika situationer blir tysta eller obekväma när samtalet kommer in på sex.

”... problemet är väl i sådana fall gränsdragningen mellan ... BDSM- livet och ett vanligt liv... där får jag ju hämma mig när jag pratar med jobbkompisar och andra. Jag har aldrig i hela mitt liv gett mig in i sexdiskussioner med vänner utan då sitter jag tyst som en mus bara.”

”... jag är väldigt rädd för att eh, någon ska få reda på det. Så jag tror att jag uppfattas som ganska pryd... Just för att jag blir nervös för att, för att någon ska förstå vad jag tycker om helt enkelt”

Någon berättade att hon är öppen till alla som det är relevant att diskutera sex med. Oavsett sexuell identitet är det ju inte alla som diskuterar detaljerna i sitt sexualliv med föräldrar och kolleger.

”Människor som jag inte vill prata om sex med kommer heller aldrig få veta det. Men diskuterar man ämnet sex och kommer in på ämnet vad tycker du om, har du testat det här... är det klart att jag kommer att säga som det är, det är ju inget så.”

En person ser det som viktigt att vara öppen av politiska skäl, men har ändå vissa begränsningar.

”De flesta saker jag håller på med i mitt liv är jag nog mest vardagsaktivist med... även om jag inte är fullständigt öppen på jobbet så är jag väldigt öppen med det mesta för nya människor jag träffar... och jag tror att det kanske kan hjälpa till att höja förståelsen”

Tidigare fanns det en möjlighet att diskutera sexlivet med kompisar. Men nu, sedan upptäckten av BDSM, har detta blivit svårare. Det konstateras med saknad att man nu inte kan diskutera detta obehindrat med kompisarna.

”... för att det är svårt att prata med gamla vänner om vad jag är med om på ett sätt som jag har gjort förut... Alltså min bästa kompis, hon vet inte om någonting och det kan jag känna är ett stort handikapp mellan oss nu.”

Tystnad räcker inte alltid. Ibland kan det vara nödvändigt att frisera sanningen en aning för att undvika svåra situationer.

”... jag och X träffades via den här sajten, eh men den officiella historien är att vi träffades när vi båda var ute och... tog en öl liksom... man får ha lite sådana vita lögner (skratt).”

Att ingå i en grupp som är stigmatiserad och där risken för skam och skuld i förhållande till andra är stor, kan också göra att man blir mer tolerant och förstående gentemot andra grupper och individer som avviker från den samhälleliga normen på olika sätt.

”... eftersom man själv har den här hemligheten så är man mer tolerant kanske mot andra som har sina egna uppfattningar och som gör saker och ting och så länge de fungerar socialt så är det helt okej och då behöver man inte hetsa upp sig över det faktiskt.”

”... jag har verkligen förståelse för de som... till exempel... är homosexuella som inte kan berätta för sina föräldrar eller vänner eller så”

Diagnos

Att diagnosen sadomasochism nu utgår ur den svenska versionen av ICD-10 utgör en stor händelse i BDSM-kulturen. Många psykiatriska diagnoser är av hävd förknippade med stigma. Glädjen över att diagnosen tas bort är lätt att förstå hos en grupp människor vars själva sexualitet blivit ifrågasatt och skandaliserad av omgivningen. Men någon uttryckte också tvivel kring huruvida det var lämpligt att ta bort diagnosen. Sexualitet innebär alltid risk och i BDSM-sexualitet tillkommer extra riskelement. Kanske kan en diagnos vara till nytta som en betoning av denna risk?

”... jag öppnade en vinflaska när jag hörde att diagnosen skulle plockas bort (skratt), därför att... det kändes litegrand som att diagnosen fanns där av någon gammal rest av en artonhundredtals-psykologi som ansåg att allting som inte var välanpassade produktiva medborgare som gick i kyrkan varje söndag var dåliga människor.

”... jag kan själv känna att jag är jävligt tveksam på det här att man tog bort diagnosen... Jag har väldigt svårt att se att... någon skulle bara liksom födas in i den här personligheten ... allt har ju en orsak någonstans... det kan ju bli ett destruktivt beteende och man kan ju skada både sig själv och andra, väldigt mycket, framför allt sig själv. Det känns som om det är någonting... den större sociala kontexten då, samhället gör en medveten om... och påpekar allvaret i det så är det ju liksom större chans att folk ser varningstecken hos sig själva, än om man inte tar det på allvar.”

Någon uttryckte tveksamhet om huruvida det är tillåtet att vara nyfiken på sin egen sexualitet, att undra hur den har utvecklats och blivit just så som den är, eller innebär en sådan nyfikenhet att man då patologiserar sin egen eller någon annans sexualitet? Frågan kan också gälla huruvida man måste vara sjuk för att gå i terapi?

”Det skulle vara intressant att veta var det kommer ifrån, ens intresse för sexet. Alltså... vad det rotar sig i rent, om man kan se det så, freudianskt, om någonting som har hänt eller alltså. Men... ska man utreda det så... är det väl att det ska vara något patologiskt fel. Men det är det ju inte”.

Samhället kommer till korta

Att samhällets syn på BDSM kan vara präglad av fördomar och okunskap leder till en oförmåga att ta hand om människor som råkat illa ut i BDSM-sammanhang. Det juridiska

samhället får ännu större svårigheter än annars att reda ut anklagelser om sexuella övergrepp, ibland försöker man kanske inte ens. Det vårdande samhället, där psykologer och terapeuter ingår, får också svårt att ta hand om människor om kunskapen är för liten och fördomarna för många. Det bristande förtroendet för dessa aspekter av samhället har gjort att företrädare för BDSM-kulturen har tagit saken i egna händer och skapat en jourverksamhet som hjälper till när någon har råkat illa ut. Det kan handla om att hjälpa till med anmälningar eller att ge stödsamtal. Det har även anordnats konfrontationer där parterna träffas för att reda ut vad som hänt och hur det har upplevts.

”Det finns ju en tjej här i [staden] som har en hjälpcirkel, eller vad man säger, för tjejer som blivit utsatta i just det här sammanhanget. För att det är också svårt att komma till en sjukvård och säga ‘hej jag har blivit våldtagen och... jag lät honom binda upp mig’ ... det kan vara väldigt svårt att bli trodd kan jag tänka mig”

”... det har ju startats igång en förening, BDSM-jouren... som ett led i att få bort de här knäppgökarna... och vara ett stöd till de som är undergivna i själ och hjärta... en stödfunktion så de kan få komma och prata... i och med att kunskapen om BDSM inte är så stor i den... samhällsliga världen hos psykologer och terapeuter och så vidare.”

Subkulturen

BDSM är inte bara en sexualitet utan det finns även en kultur uppbyggd kring sexualiteten. Denna kultur består bland annat av föreningar, klubbar, communities på nätet och personliga sociala nätverk. På senaste tiden har denna kultur varit på modet och använts i filmer, serier och reklam. Deltagarna har under intervjuerna talat mycket om denna kultur och på gruppnivå såg vi fyra olika teman som gick som trådar i intervjuerna vad gäller BDSM som kultur. Dessa var: Upplevelsen av kulturen, risker i BDSM sexualiteten, missbruk av kulturen och engagemang i kulturen.

Upplevelse av kulturen

Flertalet av deltagarna talade om kulturen som diversifierad och öppen för många olika slags människor, att den är bredare än det upplevdes att allmänheten tror. Det är en blandad grupp med individer från många olika subgrupper med en gemensam nämnare, BDSM- sex.

BDSM- sex kan dock innebära olika saker för olika individer. Någon ansåg dock att kulturen inte var tillräckligt bred utan att det bara är en slags människor som finns i den.

”egentligen så är det ju en samlingsterm... för väldigt många olika uttryck. Alltså det kan bli lite fel exempelvis där man har BDSM-sajter där folk ska träffas. Därför att det som någon tänker på som sub [kort för submissive, betyder undergiven] kanske inte alls det som någon annan tänker på som dom [kort för dominant] och så möts man och så blir det fullständigt fel”

”... det är ju i och med att det är BDSM man har ihop, alltså sex, så är det ju det som fört ihop alla olika kulturer som absolut inte har en gemensam nämnare kanske annars... fester där man kan utöva sin sexualitet som blir vår gemensamma nämnare.”

”det är en sådan begränsad kultur... väldigt lite spridning av vilka sorts människor det är”

Flera deltagare uttryckte att det finns olika nivåer i kulturen genom att definiera var de ligger på detta kontinuum. De talade om TPE (Total Power Exchange, vilket är en variant av 24/7 fast där den undergivne ovillkorligen ger bort hela sin vilja och makt till den dominante), 24/7 (rollspelet fortgår dygnet runt, sju dagar i veckan), dominans som inbyggd i personligheten och som därav naturligt kommer in i andra delar av ens relation respektive dominans som rollek som stannar i sängen. Inga intervjudeltagare definierade sig som TPE eller 24/7. Dessa varianter togs upp för att ha något att kontrastera sin sexualitet mot.

”... de allra flesta... så är det ju en sexuell grej det är en krydda i sängkammaren... jag är dominant som person, sexuellt, och kommer fortsätta vara det, för det går inte att ändra på, det är den jag är”

Flera av deltagarna tog upp att det även finns andra grupperingar i kulturen förutom de som baseras på maktförskjutningsnivå. Dessa är till exempel klubbar med olika inriktningar: mer vanliga klubbar som fokuserar på den specifika klädsel som förknippas med BDSM, men som i övrigt liknar andra dans- och nöjesklubbar, eller klubbar och fester där man även lever ut och praktiserar sin sexualitet. Ett annat exempel är att kulturen upplevs vara fylld av synthrockare, då det är denna musik som spelas på fester och klubbar. Flera uttryckte att de inte passar in i alla grupperingar på det sätt att de inte var synthrockare eller inte hade intresse för de kläder som ofta är obligatoriska för att komma in på klubbar.

”det är lite mer vanligt festdisco med attribut det är inte så mycket själva BDSM grejen i huvudsak”

”jag anser inte mig själv som udda i alla fall, hoppas jag och jag är absolut inte någon synth rockare... det är ju alltid på de här festerna den här, synth musiken som jag absolut inte står ut med”

Man tog upp att kulturen är precis som andra kulturer vad gäller bråk mellan grupperingar och individer. Ett exempel är problematiken med textkommunikation som ofta skapar bråk och skvaller. Men också att kulturen som andra kulturer har individer som är ”vettiga” och individer som är ”dumma i huvudet”.

”det finns det vanliga tjafset... vem har varit dum mot vem och vem... tycker om vad... för och sen har vi det här... med forum alltså textkommunikation har en brist... att textkommunikation är inte så fullständigt så att du får missuppfattningar sen eskalerar det här i rena flameballs... det är ingen skillnad mot resten av världen”

”människor är människor i alla fall”

När det gäller stämningen i kulturen användes många olika ord för att beskriva den, dock upplevde flertalet den som mycket positiv. Till exempel hävdade man att det fanns en stor öppenhet, både för medlemmarnas olika personligheter, kinks (specifika saker man tänder sexuellt på) och för andra normbrytare. Det fanns en acceptans för den man är utan värderande. Kulturen upplevdes som omhändertagande, trygg, avslappnande och respektfull.

”... jag tycker den är i huvudsak positiv och det att andra personer som är i samma läge som jag... känns som om dem också tycker det är skönt att umgås med likasinnade och kunna vara öppen någonstans, det är en ventil eftersom man inte kan det normalt”

”respekten som jag pratade om då att alla är alla pratar med alla. Det är liksom inte som att gå på puben på ett vanligt ställe för utan... alltså folk minglar och folk är snälla... alltså vänligt inställda och pratar och är glada och liksom ger en fina kommentarer alltså det är ju en helt annan stämning...alla är accepterade precis som de är... den är väldigt välkomnande och väldigt varm och... accepterande och lyhörd, respekt alltså. Just det här med att gå ut på en vanlig klubb så är det ju helt makalöst. Det är ju en sån skillnad”

Flera uttryckte att det kändes skönt då de först hittade denna kultur och därav likasinnade. Detta gav en möjlighet att dela denna aspekt av personligheten som innan hållits dold. Devisen säkert, friskt och frivilligt (SSC; Safe, Sane & Consensual) är något som en intervjuperson tog upp och som genomsyrar det de övriga säger, bland annat vid diskussion om misshandel, missbruk och risker. Denna akronym syftar till att BDSM ska utövas på ett säkert och riskmedvetet sätt, endast med frivilliga deltagare och det ska ske med individer som är tillräkneliga.

”jag gick ju bara runt mest och log och kände liksom att jag är hemma, det finns fler sådana som jag, ganska många faktiskt ändå... en skön känsla av att det var skönt att jag är inte onormal”

”jag känner att det finns en väldigt positiv grundföresats i de flesta som är aktiva, och seriösa... alltså att nå ut med safe, sane, consensual, att njuta under ansvar... att det kanske också finns en ganska öppen syn på andra sexuella böjelser”

En av intervjupersonerna uttryckte en upplevelse av att inte passa in i kulturen på grund av en diskrepans mellan kultur och personliga värderingar och ideal. Till exempel upplevde hon att det finns en rädsla för att problematisera sin sexualitet och se negativa aspekter av BDSM. Hon har också en ovilja att delta i kulturen genom att gå på fester då dessa upplevdes som otrevliga. Ett begrepp hon tog upp som anledning till denna diskrepans var medvetenhet. Med det menades framförallt medvetenhet om de begrepp det leks med inom BDSM, makt och könsstereotyper. Även den motsatta åsikten uttrycktes, med andra ord att det fanns en stor medvetenhet om de begrepp som lektes med.

”så det var nog mer att jag saknade väldigt mycket queer perspektivet... ett mindre oreflekterat användande av stereotyper och eller könsstereotyper... de här stereotyperna lever och mår bra i de här lägren och... det är väl ok och jag tycker att det är helt ok och kan säkert fylla sin funktion, att utforska och arbeta med stereotyper... men inte omedvetet”

”Det finns en ganska stor medvetenhet om queer frågor också... och i stora grupper medvetenhet om de uttryck vi ändå leker med, om makt och hur makt påverkar människor... alltså man blir ju väldigt medveten om maktbegreppet också”

Risker inbyggda i BDSM sexualiteten

I denna kultur finns inbyggda risker som till exempel de rent fysiska riskerna men också psykologiska risker. De fysiska riskerna tar enstaka upp som något utövare bör vara medvetna om. Det finns inbyggda risker i och med att det som leks med är gränser som utanför denna kontext (frivilligheten) ses som misshandel, fysisk eller psykisk. Risken är att man tar ett steg för långt. Dessa gränser kommer att diskuteras mer under ”den sexuella utövningen” (se nedan s. 56). En person tog även upp det faktum att arrangörer av fester brukar ha folk som håller uppsikt över dem som leker, så att gränserna hålls. Alla tog upp att det inom kulturen finns sätt att minska risker, genom ramar, kommunikation och kunskap som finns att upphämta både på internet, i föreningar och av de som hållit på längre med BDSM.

”det finns sådana här regelsystem för att inte någon skall skada sig eller, för att folk kan ju faktiskt skada sig, skall du villscha upp folk i taket och slå på dem så kommer ju någon att skada sig förr eller senare... det finns liksom regelverk för det... så finns ju en väldig trygghet... ett community en kultur, så finns det ju väldigt mycket kunskap att hämta som ny... massa massa råd på vad man ska göra”

BDSM kan beskrivas som en balansgång mellan konstruktivt och destruktivt. Flera tar upp att BDSM kan användas självdestruktivt om man har dåligt självförtroende och/eller mår dåligt och hur man måste vara uppmärksam på detta. Någon tar upp att det är vanligare hos unga flickor att vara destruktiva eftersom de ännu inte vet sina gränser eller eftersom de är *”häftighetskåta”*.

”däremot så kan BDSM vara väldigt destruktivt, beroende på vem du är som person, för att har du en, väldigt dålig självbild av dig själv, att du är, dålig, så är det väldigt lätt att kunna gå in i den här världen och bli piskad och slagen förnedrad... och är det av fel person så blir du inte uppbyggd, utan då förstärker du bara din dåliga självbild”

Några tog upp tankar om huruvida det är rätt att ha BDSM sex med någon som mår psykiskt dåligt. Det verkar finnas svårighet i att uttyda om den andre använder BDSM som ett sätt att vara självdestruktiv eller för att den finner det sexuellt upphetsande, eller både och. Detta påtalades vara ett ämne för eftertanke, hur ser man skillnaden och är det överhuvudtaget rätt att ha sex med någon som mår dåligt?

”där har jag gungat fram och tillbaka så att säga men har kommit fram till att, allt de gör som känns långsiktigt bra för bägge personerna det är faktiskt okej... långsiktigt jag menar man kan må bra, precis just då och sen droppa djupare efteråt”

”jag tänker inte domma [sexuellt dominera]dig om jag för fem sekunder tror att det du håller på med är ett självska debeteende ”

”[Angående att se skillnad på om motivationen är självska debeteende eller sexuell njutning] det är inte svårt att se i deras renodlade former... men det kan vara svårt att se när de börjar läcka in i varandra... min... switchpojke vägrar utöva BDSM med mig när jag har perioder när jag mår dåligt... därför han vill vara säker på att det inte ens läcker över”

Missbruk av kulturen

Flertalet av deltagarna nämner att kulturen kan utnyttjas på grund av sin öppenhet.

Öppenheten ger en möjlighet att gömma sig bakom de normer som existerar i kulturen. Precis som i andra kontexter måste man vara försiktig även om det kan vara lättare för individer att utnyttja BDSM kulturens öppenhet. Exempel som tas upp är att kulturen kan användas av dem som har en nedsättande kvinno syn och som då använder den till att misshandla kvinnor eller att kulturen kan utnyttjas av psykopater för att misshandla. Det tas även upp av flera att inom kulturen finns en BDSM jour som kan ta hand om de som blivit utsatta för något sådant, se även ovan ”samhället kommer till korta” (s. 41).

”det finns många som utnyttjar BDSM världen, för att göra det som i det normala samhället är olagligt... så det är nackdelen det att det finns många knäppgökar, som ger sig in i den här världen för att... legitimerar kvinnomisshandel, våldtäkter och psykisk misshandel och utnyttjande... de kan inte göra det med en vanlig partner för risken att bli anmäld och åka in i fängelse men i den här världen så kan man komma undan med det, tyvärr”

Engagemang i kulturen

Vilket engagemang har de olika individerna i kulturen? Och vad kan man engagera sig i? Det visar sig att det är mycket olika i vilken grad individer engagerar sig. Alla nämner att de har något slags socialt nätverk där många har liknande sexualitet och att de är eller har varit registrerade på ett community på internet. Flertalet går på klubbar och lever i en relation där BDSM har en större eller mindre roll. Någon arrangerar fester, håller kurser och är med i en BDSM-förening och någon sa sig ha brutit med kulturen och hade därav inget engagemang i den när intervjun genomfördes.

”... jag går på de här festerna i [byn] och jag har varit på en del andra sådana, liknande... det är inte så att jag... är aktiv på det viset utan jag... detta är väl det mest aktiva för BDSM jag har gjort... att ställa upp på en intervju”

”... binda-grundkurs har jag hållit i... vi ska hålla en till här i vår [BDSM- kurser]och så blir det två stycken bindingskurser, en grundkurs och en mer avancerad, och sen så... fixar fester... jag har byggt en väldig massa BDSM möbler... jag gör egna rep... jag har startat en BDSM förening i [stad] och fixar fester och de här workshops och kurserna”

Flera uttryckte en problematik med internet som mötesplats. Både det som nämnts ovan med text- kommunikation men också att man riskerar att få inviter på ett icke välkommet sätt.

”om man tittar på nätet så kanske det inte är så jäkla respektfullt liksom... jag har fått så absurda mejl”

”... X som håller sin lilla sajt här som gör att man kan hålla kontakten med resten av, likasinnade, och den hålls alltså jag är lite fascinerad den är väldigt fri från galningar ändå jämförelsevis även om tjejerna får sina konstiga inviter”

Att definiera och acceptera sin sexualitet och identitet

Hur individens sexualitet och identitet är organiserad och hur individen förhåller sig till detta beror förmodligen på många och komplicerade faktorer som dess medfödda disposition, historia, värderingar, upplevelser och relationer. Arbetet med att definiera sexualiteten sker i relation till det normativa samhället och till subkulturen men det sker också i individen efter individens unika förutsättningar och upplevelser.

I detta ingår att arbeta med frågan om hur stor del av personen sexualiteten är. Är det en krydda i livet, i sovrummet, är det en roll man kan gå in och ut ur eller är det en mer central aspekt av ens personlighet?

För någon är det en roll att gå in i när man har sex. Det mesta av livet är förlagt utanför denna roll men samtidigt verkar det vara en del av personligheten som alltid finns med och som kan komma fram i andra sammanhang.

”... just för mig personligen så är det nog mer en roll som man går in i, i en del av livet som jag inte vill vara utan... [den har inte så stor betydelse] för det vanliga livet. Jag har liksom mina ungar att ta hand om, mitt jobb att ta hand om och det här är liksom en fritidssysselsättning... ibland dyker [den dominanta rollen] upp även på jobbet. Så att säga bestämmer sig för att nä det här går inte nu gör vi så här... den finns ju i bakgrunden så att säga.”

För denna person är de sexuella rollerna i relationen begränsade till just sexet. Det finns de som låter BDSM-rollerna genomsyra hela relationen men han tror det skulle vara jobbigt för honom.

”Ett skönt sätt att ha sex på (skratt), det är inte mer än så. Det finns ju folk som håller på 24/7, det vill säga att man i princip aldrig släpper den här rollen... det tror jag skulle vara för mentalt ansträngande för min del. Det är rätt skönt att... gå tillbaks till ett, vad ska jag säga, normalt läge.”

Vilket är då det normala läget?

”... jag vill både vara den här liksom där man lugnt och metodiskt jämlikt delar på saker och ting och i vissa lägen så är det helt enkelt jag som bestämmer, men jag går mellan de två rollerna...”

För en annan är BDSM alltid närvarande i relationen och det handlar inte alls om att krydda upp sexlivet med pikanta lekar och detaljer, vilket folk ibland verkar tro, det är mycket mer än så, så mycket större än själva sexet. Det är ett sätt att leva som man aktivt valt. Men det är ändå stor skillnad på de rent sexuella rollerna och rollerna i resten av relationen.

”... jag och min sambo, vi har ju... det tänket hela tiden... det är ju mycket sättet, hur vi beter oss mot varandra.”

”... det är väl det folk inte riktigt förstår... att det faktiskt är ett sätt att leva på, att det inte bara är liksom ‘jamen vi är uttråkade så vi testar någonting nytt’, utan att det verkligen är ett sätt att leva på och att man väljer det.”

”... under sexet är jag mer undergiven än utanför... där är det mer bara liksom en lite tyst överrenskommelse... att det är han som ska bestämma såna småsaker liksom... på en, ja mer subtil nivå...”

För en person är den dominanta rollen inte en roll, i den mening att det inte är något som man går in och ut ur, utan det ses snarare som en integrerad del i personligheten.

”... det är ju inte rent sexuellt utan det är känslomässigt och hur man är skapt...”

”... det går inte att spela, antingen så är du undergiven eller dominant eller så är du det inte och det märks...”

Han utvecklar vad han menar med en dominant personlighet och kontrasterar den mot vad uppsatsförfattarna under arbetet har kommit att kalla en narcissistisk personlighet

”... det vi menar med dominant i det vanliga livet det är ju någon som inte lyssnar på andra överhuvudtaget. Han/hon ska alltid bestämma, blir sur om de inte får bestämma eller arg eller aggressiv. De har väldigt liten empatisk förmåga. Men... bilden av en dominant i BDSM-världen är någon som är enormt lyhörd, ödmjuk inför sig själv och sin omgivning och absolut inte måste bestämma.”

Det finns inte en BDSM-sexualitet utan en mängd BDSM-sexualiteter. Rollerna är inte statiska utan kan förändras och omförhandlas, folk kan byta roller. Även om flera har experimenterat med både undergivna och dominanta roller så verkar det i BDSM-världen vara vanligast att föredra och mer eller mindre identifiera sig med en av dessa inriktningar. En av intervjupersonerna definierade sig dock som en switch i BDSM-sammanhang, det vill säga en person som intar både dominanta och undergivna roller. Hon berättar att pendlandet mellan dessa positioner bland annat är kopplat till hur mycket energi hon har. Hur starkt inslaget av BDSM är i sexlivet går också i perioder.

”Alltså jag har ju fortfarande ganska så tvära kast. Alltså som switch så har jag helt enkelt perioder när jag är mer dominant och perioder när jag är mer submissive. Men jag har också perioder när BDSM alltså knappt finns där som en krydda... och sen har jag perioder när jag är betydligt hårdare liksom och jag vill ha BDSM inslagen mycket tidigare.”

”... det finns en faktor i hur mycket energi jag har för tillfället. Om jag är lite håglös och oinspirerad så är det ju rent de facto mycket jobbigare att vara dominant. Men som sagt, det är bara en liten faktor i det och jag har inte sett några andra”

I arbetet med sexualiteten var det inte bara den större samhällsaspekten som skapar friktion utifrån. Även i förhållande till subkulturen verkade det finnas blandade känslor och funderingar kring i vilken utsträckning man ingår i den och ser sig som en företrädare för den.

”Jag klev ju ur kulturen för att slippa så här få ångest... delvis är det ju hela den här genuskritiken... men sen hänger väldigt mycket också på den här kulturen runt fetischer och liknande är så väldigt dominerande och jag har själv inga fetischer.”

”... när jag hör BDSM så tänker jag ju på folk som går klädda i latex och läder och... med lårhöga stövlar och... det är inte jag. Så egentligen... jag känner väl inte att jag tillhör gruppen riktigt liksom.”

Man kunde också fråga sig var man står inom själva subkulturen i förhållande till den variation som finns där.

”När jag pratar med invigda människor... så vet jag att... jag är ju inte den som är mest extrem... Så då känns det som, 'nä men ok, då är jag rätt normal'... Men sen finns det ju... kompisar som tycker att de håller på med BDSM men som är mycket längre åt vaniljhållet än vad jag är och då känner jag... oj vad jag är extrem och sjuk och konstig.”

Att hitta rätt i sin sexualitet, att hitta hem, kan få bitarna att falla på plats. Plötsligt förstår man varför tidigare relationer inte fungerat. Flertalet påtalade att sexualiteten på detta sätt blev en aspekt av personen som ger ny förståelse för en själv som social och psykologisk varelse.

”... när jag upptäckte det här, när jag kom in i den här världen och jag pratade med människor om det överhuvudtaget, så upptäckte jag ju väldigt mycket, min del i det hela. Att mina förhållanden har kraschat på ett eller annat sätt och att jag kunde se ett mönster.”

”... tanken har liksom funnits att varför blev det fel eller varför funkade det inte med den och den personen och så har jag fått svar i det här... det är ju för att jag är som jag är...”

Funderingar kring den egna sexualiteten och huruvida den är sjuk eller konstig fanns även hos enstaka intervjupersoner. Detta visar att man inte endast är en del av subkulturen utan även av den vidare kulturella kontexten. Man har en fot i vardera kulturella område och de är

inte helt skilda från varandra. Skam fanns inte heller bara i förhållande till andra utan även i förhållande till egna internaliserade normer.

”... jag skäms fortfarande för att jag tycker om det, jag tycker det är jätteskumt liksom... det här är inte friskt men ja (skratt) nu är det det! Men jag tycker fortfarande det är konstigt liksom...”

”Först tänkte jag ju så här ‘jag är psykiskt störd’ så att jag (skratt). Det är liksom första tanken. Vad är det för fel med mig liksom? Jag har tänkt mycket på varför, varför jag har fått den här läggningen och vad det är som har format mig på det här viset. Jag vet inte, jag vet bara att jag mår bra av det.”

Den sexuella utövningen

Vad tänder någon som definierar sig som undergiven och/eller dominant? Är det smärta, maktspelet eller att rollspela? Vad gäller smärtan: är det den rent fysiska smärtan eller finns det ett symboliskt värde också? Vad är det som konkret väcker den sexuella lusten?

På grund av de risker som finns i BDSM-sex, framhävde man att det finns viktiga förutsättningar för att det ska fungera bra och för *”att man ska må bra efteråt, det ska vara en gemensam upplevelse som är häftig”*. Dessa villkor måste uppfyllas för att det ska bli en positiv upplevelse och är många gånger skillnaden mellan BDSM och misshandel. Eftersom det är en lek med gränser behövs förutsättningar som förhindrar överskridande av gränserna.

Vad väcker lusten?

”men annars... de helt vanliga grejorna liksom... precis så som man tror att det är så är det... Det är... man ligger med varandra och den ena bestämmer... det är inte svårare än så. Det är så här den ena får blåmärken och den andra får oftast inte det”

Vad som konkret väcker lust skiljer sig åt. BDSM är inte en homogen företeelse. Det kan vara en fetish, för någon kan detta vara en specifik klädsel men det kan också vara mer

omfattande. Ett exempel är en historisk fetish, vilket inkluderade kläder, omgivning och språk.

”jag är historiefetischist... problemet är för att leva ut just den här fantasin så behöver jag inte bara Glimmingehus utan dessutom... historisk korrekta kläder och en man som, och en man som talar normandiskt franska (skratt)”

Flera tog specifikt upp rollspel som en viktig del, men alla lekte med rollerna dominant och undergiven. Rollspel benämndes som spännande, hett, sexigt och att det gav en extra kick till sexet. Exempel på rollspel som togs upp är rape-play (att rollspela våldtäkt), age-play (att rollspela kring skillnader i ålder, simulerade eller verkliga) och lek med att spela specifika roller som till exempel prostituerad.

”... jag är en liten drama-queen, det är bara så... Jag tycker om att så här snyfta och darra på underläppen eller att så här strama upp mig som den dyra nyinköpta prostituerade eller vad fan det nu är liksom... medan det här som egentligen är mer rape-play som jag leker med min dominante pojke är nog mera... den här snabbt påkomna hjälplösheten. Att hjärtat börjar rusa och jag sitter fast i stunden fullständigt.”

Rollspelen kan inkludera olika handlingar, mer eller mindre explicita. Till exempel berättades att det var nyanserna, det subtila spelet som gav lust.

”tre väl valda västa ord i mitt öra får större reaktion på mig nu än... alltså kanske en större skräckreaktion på mig nu än vad en massa viftande med piskor och knivar hade kunnat få”

”att man har gett så mycket information till den personen så att den verkligen kan spela på ens, de här stämningsgrejorna och ja jag tycker det är skithäftigt”

Flera talade också om mer explicita handlingar av förnedring, utnyttjande och/eller smärta.

”och så åker jag upp till Göteborg och har sex med en tjej och en kille och det är jätteextremt... det är el och piskor...”

Några beskrev rollspel med dominant och undergiven som en lek med stereotyper.

”Det finns väldigt många negativa maktstrukturer i vårt samhälle både ekonomiska och genusmässiga, våldsmässiga. Jag tror i och med att jag får en möjlighet att på ett säkert sätt få utlopp för de strukturerna, så har jag lättare för att skära bort dem i övrigt.”

Rollspelen beskrevs på olika sätt men verkade alltid kretsa kring lek med tvång och maktförskjutning.

”Det är ju sån som jag är som person det ger mig tillfredsställelse... att någon annan ger sig till mig och alltså... i princip ifrånsäger sig sin egen vilja och möjlighet att... påverka, och litar på mig så pass mycket att låta mig göra”

Den undergivna rollen innebär att vara ägd, styrd, kontrollerad eller att uppleva sig vara tvingad.

”När man känner sig styrd, kontrollerad, ägd av någon annan som tänder en jätte mycket... att någon har den makten över ens sexualitet... det är ju skithäftigt.”

Smärta kan utgöra en del utav rollspelen kring dominans och underkastelse men måste inte göra det. De flesta tog dock upp smärta som en del i rollspelet. Utanför den sexuella utövningen är smärta inte lockande och lustfylld och inte heller är den alltid lustfylld i utövandet utan kan göra ont på ett icke önskvärt sätt om något i situationen stör. Man kan tända på själva smärtan, som fysisk upplevelse och/eller som symbol för dominans och underkastelse.

”det är ju inte själva smärtan det är precis innan smärtan och det är efter smärtan som det är tändande... smärtan är en del av en stor lek... jag tycker ju inte det är skönt att slå mig det är ju i kontexten... sammanhanget med den som gör det och hur det görs och var det görs och vad som händer efteråt och hela stämningen liksom det är ju så mycket mer än bara smärtan eller ge smärta”

”jag tänder ju inte på att köra tån i ett bordsben”

”något som i vanliga fall gör ont helt plötsligt gör ont ont, och då finns det inte nån som helst njutning i det utan då är det bara ren och skär smärta, och den, var kanske inte den jag ville ha just då och det kan bero på kroppen också... det är beroende på situationen, det är beroende på hur kroppen mår om det är varm eller kallt till exempel... säg att jag fryser, så känns ju en rotting mycket, mycket mer då kan jag inte ta in... då fryser jag, och det enda jag vill då är in i värmen och får jag inte komma in i värmen så spelar det ingen roll vad som händer för... jag vill härifrån liksom... sen kan det vara sömnbrist ena gången det kan vara ett illamående det kan vara nånting som stör, det går inte att slappna av... utan att kroppen på nått eller annat sätt eller hjärnan är spänd”

Flera tog upp bondage som en kink, något man specifikt tänker på.

”det finns ju två delar i bondage och det ena är ju att binda någon i sängen för sex, och det är relativt snabbt gjort... däremot binda någon mer avancerat, då är det inte sexuellt utan då är det mer på ett meditativt plan. Binder jag X till exempel för det första en avancerad bindning så är det i princip omöjligt att ha sex och försöker man så gör det jävligt ont kan jag säga som kille för många bindningar går ju emellan benen... där är det inte den sexuella biten rent fysiskt sex utan den är mer på ett sinnligt plan... X hon somnar oftast, inom några minuter när jag binder henne för hon kopplar av så otroligt”

När det gäller fantasier hade flera BDSM-inspirerade fantasier, dessa handlade om tvång, snabb tillfredsställelse, dominans och maktförskjutning. De beskrevs mer som en känsla eller en bild, snarare än långa berättelser. Flera tog även upp att alla fantasier inte kan eller bör översättas till verklighet både på grund av att individen inte psykiskt eller fysiskt skulle klara det och att fantasin är för utförlig och komplicerad för att kunna utföras på ett trovärdigt sätt, vilket kan orsaka förlust av ”känslan”.

”vissa fantasier... kan nog gälla för bara vanlig vanilj, vissa är nog, väldigt mycket BDSM [Finns det något tema i dem?] det är nog det här dominansen tvingandet, att bli tvingad... sen vet jag ju med mig att vissa fantasier, de ska inte vara någonting annat än fantasier... för att skulle jag uppleva det så kanske det skulle knäcka mig”

Flertalet tog upp ämnet "vanilj-sex" eller vanligt sex på så sätt att de utövar även detta. Vanligt sex beskrevs som viktigt, BDSM är som en krydda i sexualiteten och inte den enda delen. Någon sa sig dock inte ha vanligt sex eftersom det inte är lustfyllt.

"X och jag har vanlig sex i större utsträckning än vi har ren BDSM-sex om man säger så... för jag menar närhet och vanlig enkel sex behövs lika mycket som BDSM biten"

"jag tänker inte på vanligt sex alltså jag tycker inte det är roligt... det är ja (litet skratt) det är som att äta mat utan salt (skratt)"

Förutsättningar

Då BDSM är en lek med gränser och kan resultera i känslostormar, krävs det enligt alla deltagare att vissa förutsättningar är uppfyllda, detta för att leken inte ska bli för verklig. Kommunikation är avgörande. Man påtalar att det behövs ramar som är uppsatta av de involverade innan man startar. Dessa upprättas genom raka och ärliga samtal om vad som är okej och vad som inte är det. Man kan hämta checklistor på internet att ha som underlag för en sådan diskussion. Det behövs också kommunikation både under och efter en scen. Under scenen sker detta genom kroppsspråk och mer subtila signaler eller rent verbalt där den undergivne kan ta till sitt safeword (säkerhetsord/stoppord, som innebär att leken ska avstanna). Den dominante har ett stort ansvar här att vara lyhörd gentemot dessa signaler för att justera intensitetsnivå, byta aktivitet eller avsluta. Efteråt kan det finnas behov av att diskutera hur det upplevdes, med andra ord vad som kan göras annorlunda och vad som var bra. En av intervjupersonerna tar upp att verbal kommunikationen inte behövs på samma sätt när man lärt känna varandra eftersom det då finns en större kunskap om den andre och att det då är lättare att uppfatta icke-verbal kommunikation.

"nu i det här förhållandet så behöver jag inte åka hem själv, jag får dela upplevelserna under tiden och jag får en närhet och ömhet efteråt och den har jag också under tiden och före... jätte viktigt att får känna att oavsett vad vi än gjort så är jag inte mindre värd... du kan inte bara slå och piska en människa, binda den, utsätta den för diverse sexuella handlingar utan att ta om hand om den personen efteråt"

”kommunikation är ett nyckelord, och det är ju kroppsspråket, hur man rör sig, ljud, alltihopa så att säga... det som är så lagom irriterande svårt att tolka någon annan.”

”blivit bättre med tiden i takt med att man har lärt känna varandra därför att då kan man läsa av varandra bättre... och framförallt att jag kan lita på min subs integritet att när jag tar ett steg för långt så kommer den här subben dra sitt safeword, det gör att jag inte behöver vara riktigt lika spänd jag kan slappna av lite mer och när jag slappnar av lite mer så kan subben slappna av lite mer och känna att den är trygg i mina händer”

Man påtalar vikten av lyhördhet hos den dominante, tillit och respekt för varandra, ömsesidighet, trygghet och att det alltid finns ett medgivande. En av de dominanta säger att den dominante bör vara ödmjuk inför kritik och ha självinsikt, vilket innebär en vilja att lära sig om sig själv, både goda och dåliga sidor, att veta vem man är, vad man vill och hur man fungerar. Detta för att fungera så bra som möjligt i sin dominanta roll.

”det är ju en väldigt tillit helt enkelt, i att lägga så mycket makt i någon annans händer även om det 'bara' är en lek”

”det är så... extremt så det kräver liksom att man har en... jädra lyhördhet mellan par”

”det är jätteviktigt att man kollar av varandra. Och jag tror det flesta missar det... att det faktiskt är på det viset och att man har enormt mycket respekt för varandra”

”att vara dominant det är att vara ödmjuk, lyhörd och... trygg och ge det till någon annan och att de känner inte med ord eller nånting annat, utan med dina handlingar och ditt sätt att vara. Att de känner att de kan lita på en, de kan låta en utsätta dem för alltså tuffa grejer sexuellt som är på ett känslomässigt och ett fysiskt sexuellt plan och veta att jag blir omhändertagen efteråt och det gör ju det hela till en positiv resa, en häftig upplevelse. Skulle man inte bli omhändertagen efteråt så är det ju en skräckupplevelse, någonting som är fruktansvärt och som kan vara svårt att till och med vakna upp ur”

Någon tar upp att BDSM-sex tar tid och därför inte är något man alltid hinner med. Det finns en vardag som måste skötas. En förutsättning för att ha bra BDSM-sex är inte bara tid utan också lust.

”mer vanlig sex för man har en vardag med jobb och barn och massvis med annat... BDSM kräver tid, det kräver att du är på rätt humör... oftast så, vad ska man säga, ska du ha BDSM med i sexet så är det oftast inte gjort på tjugo minuter en halvtimme utan det är ju flera timmar man leker oftast”

En sista förutsättning är att man har en likasinnad partner med liknande sexuell preferensram. Detta innebär att partnern inte bara är intresserad av BDSM men att denne även passar i personkemi och att den tänder på samma saker inom BDSM. Eftersom BDSM inte är en homogen grupp så finns det subgrupper med olika preferenser.

”en del av livet som jag inte vill vara utan och då gäller det att man har en flickvän som har matchande intresse”

”jag är ju inte bara BDSM-utövare jag är fetischist också på ett område där det finns mycket få likasinnade och som av praktiska skäl är svårt att leva ut”

”... där kan jag se att det säkert kan bli problematiskt om man hamnar i en position där man är med en partner som inte alls... delar ens preferensram eller alls kan liksom förstå”

Central mening

Vilken meningsbyggnad har deltagarna byggt upp kring BDSM-sexualiteten? Vad finns det för drivkraft bakom just denna sexualitet och vad ger det? Det visade sig finnas olika teman för olika individer. Deltagarna verkar delvis ha byggt upp olika mening kring sin BDSM sexualitet. Därav kommer resultaten här att först presenteras på gruppnivå, den gemensamma meningsbyggnad som tycktes finnas. Därefter presenteras på individnivå de teman som inte hittades i andra intervjuer.

De teman som hittas på gruppnivå är kontroll och makt, illusion, så mycket mer, smärta, bubbla, distans och ventil.

Kontroll och makt

Alla deltagare resonerar om begreppen kontroll och makt. Hos de undergivna var detta ett resonemang som kretsade kring att ge bort kontrollen. De njöt av spänningen som verkar finnas då de inte längre har någon kontroll, även om de också upplevde sig ha makten då de satte ramarna för sexet. Det blev på sätt och vis en dubbel makt, både ha den och samtidigt ge bort den. Att kunna ge bort kontrollen och helt lita på någon annan verkar vara en av dragningarna. Detta givande satte dem i en position där de blev omhändertagna, vilket också uppfattades som viktigt av många. Någon annan tog hand om dem och tog ansvaret för beslut och konsekvenser. Detta omhändertagande beskrevs på olika sätt; dels som att få vara liten och kunna krypa upp i famnen på partnern, dels som att byggas upp av förhållandet som sådant och att efteråt få ömhet och närhet efter de möjliga känsloras och känslorus som upplevelsen kunde orsaka. Det finns en upplevelse av BDSM som så mycket mer. Det fanns bland annat så mycket mer känslor involverat i BDSM-sexet än i annat sex. Någon uppfattade detta givande av makt som ett sätt att uppleva något som borde vara hemskt men på ett tryggt och säkert sätt. Det kunde även vara ett sätt att leka med maktstrukturer som upplevs finnas i samhället.

”alla tänker ju på den här... att man är i centrum... att man ger någonting till någon annan men det är fortfarande jag som gett det, det är fortfarande min vilja som blir gjord... även om du lyder någon annan eller ställer upp... för någon annan... för vi utövar en makt som vi ger till någon annan”

”ett väldigt intrikat spel, för den dominanta har ju väldigt lite makt egentligen, den har ju direkt fysisk makt... men som undergiven så sätter du reglerna hela tiden så det blir ett konstant maktskifte”

”har alltid varit den som tagit hand om saker och ting, haft väldigt svårt att lita på andra att någon skulle kunna göra något för mig och... nu får känna att någon gör någonting för mig utan att ta ifrån mig någonting... ja du gör som jag säger och så blir det bra... det är ett tillfredställande sätt att tappa kontrollen, eller att släppa kontrollen jag tappar inte”

”att kunna få ge... mitt kontrollbehov, att ge bort det... jag är inte mindre värd nu för att det är han som har kontrollen för att han binder fast mig och gör någonting med mig vad det nu än är sexuellt eller smärta, men jag blir ju inte mindre värd men jag får ju tillbaka hans njutning utav den biten och att... slippa vara den som bestämmer är också väldigt skönt”

”det är väldigt många undergivna som är dominanta och drivande i sin vardag men även använder som skydd för att... man törs inte i normala fall ge sig själv till någon men man har en fantasi en önskan om att slippa ansvaret 'jag vill inte vara drivande, jag vill inte' men man har lärt sig att vara drivande för att ingen annan är det”

”en stor del är det här omhändertagandet... liksom förälder som tar hand om, både den rent sexuella delen av det till att jag kan krypa in i hans famn när vi sitter och tittar på TV... att jag bara kan vara totalt liten, liten och obetydlig”

Det beskrivs även från den dominanta sidan att det handlar om att ta om hand, att vilja ta ansvaret och kanske framförallt den tillfredsställelse som låg i att den undergivne litade så pass mycket på den dominante att den lät denne få makten att utsätta den undergivne för både fysiskt och psykiskt sexuellt jobbiga saker. De dominanta njöt av kontrollen och tilliten som fanns i maktöverlämnandet, men också att se vad det gav den undergivne. Denna lämnar ut sig till den grad att den dominante kan nyttja den undergivne, bland annat genom att binda, slå och piska. Detta ger hos den dominante en tillfredställande känsla av att ha ansvaret, den undergivnes tillit och makten. Flera tog upp att det var en psykologisk dominans man eftersträvar. Där den ena individen har det psykologiska övertaget och genom en blick eller genom den stämning som byggts upp kan styra den andra.

”dominansbiten att någon lägger allt ansvar i mina händer litar på mig så pass mycket att jag aldrig någonsin kommer göra dem illa, på fel sätt... de känner att de kan lita på en. De kan låta en utsätta dem för alltså tuffa grejer sexuellt som både känslomässigt och fysiskt sexuellt plan... och veta att jag blir omhändertagen efteråt”

”den psykologiska underkastelsen, att han inte behöver slå mig för att jag ska lyda honom utan han behöver bara titta... dels den delen av mig som verkligen tycker om att känna mig totalt värdelös i sexsituationen... när han får mig att verkligen... känna mig så värdelös så jag bara vill krypa ihop i ett hörn och gråta... och sedan när han sluta bete sig så mot mig

och bara vänder det på en millisekund till att bara världens värmekänsla i hela kroppen... den totala underkastelsens psykologiskt”

Några undergivna tog upp en rädsla för att ta den dominanta rollen. De tyckte att den dominantes ansvar är för stort och de var rädda att inte kunna kontrollera sig och därigenom skada den andre. Som undergiven är detta inget problem då du är i ”underläge” och det är den andra som har kontrollen och ansvaret. Medan de dominanta upplevde ägandet av just denna kontroll som givande.

”jag är lite rädd för att ta rollen som dominant för jag är inte riktigt säker på att jag skulle kunna, lyssna hela vägen som det krävs. Man måste ju vara enormt lyhörd för att inte i upphetsningen tappa kontrollen över sig själv och faktiskt orsaka sin partner en faktiskt jag skada eller lättare trauma... det skulle vara som att släppa loss någon slags sådan här enormt okontrollerbar energi eller liksom mycket lättare om... man kan släppa loss den energin i underläge... vet inte var det är för liksom... onda demoner i mig som det skulle på något sätt driva fram.”

”Jag hade nog inte klarat av det själv, för jag hade varit så himla rädd för att begå fel, göra övertramp liksom...”

Illusionen

I BDSM-sex verkar man leka med en slags illusion om tvånget. Det finns en spänning i att inte ha kontroll och i att inte veta vad som kommer hända. Det ska vara på riktigt men ändå inte. Det får inte bli för verkligt men inte heller får det kännas som om det bara är en lek. Man måste kunna tro på illusionen annars bryts den och känslan, närvaron och lusten försvinner. Speciellt svårt är det i början av den sexuella utvecklingen och i början av nya förhållanden, när man inte riktigt vet var gränserna ligger för vad man själv och den andre tycker om.

”en sexuell version av det som man känner när man ser en riktigt bra skräckfilm. Myskänslan i maggropen när något riktigt hemskt händer och man blir riktigt rädd... men man vet om att det är säkert man vet om att det inte är på riktigt så tryggheten finns där ändå vilket gör att man kan njuta av kicken”

”min erfarenhet av första gången är att det kan smälla i tre riktningar; endera att man bryter ihop och börjar skratta, eller att det blir väldigt obehagligt eller att man märker att den dominanta personen tar det väldigt försiktigt och lugnt”

”men det är en positiv spänning, nyfikenhet skulle jag nog snarare vilja se det som att, experimentera med min kropp och få se, ge mig det den kan ge mig... fascination... jag får ju säga nej men någonstans så vill jag veta vad som kan hända om han... fortsätter”

Denna illusion verkar kretsa kring en lek med gränser. Att inte gå för långt bort från gränsen men inte heller trampa över den. Går man över gränsen blir det obehagligt. Är man för långt bort från gränsen blir det tråkigt, spänningen förloras. Gränsen är luddig och det kan vända snabbt från bra sex till rent obehag. Eftersom man leker med gränser är det viktigt att vissa förutsättningar finns som skydd mot att en scen slutar illa (se ovan ”Den sexuella utövningen”, s. 56). De gränser man leker med innebär att man ligger nära sådant som utanför leken kan vara farligt eller kriminellt. Det som här händer, är utanför denna kontext ofta misshandel då det där sker utan samtycke och utan den respekt och tillit detta bör grundas i. Gränsen ligger mellan vad som kan och inte kan göras utan att illusionen bryts åt endera hållet. Detta är personbundet och det finns inte en och samma gräns för alla. Det en person tycker är okej är det inte för en annan och som dominant måste man vara beredd att ta hand om konsekvenserna av situationer där gränsen har passerats. Det kan även inträffa att en specifik psykologisk trigger aktiveras och individen upplever då starka, oftast negativa, känslor. Detta är oförutsägbara händelser som man inte kan reglera i förväg.

”Man kan också få reaktioner efteråt att liksom varför slutade du nu jag var inte färdig då liksom någon behöver mera och ibland missar man åt andra hållet att det där var för mycket och så kan man få ett ganska abrupt avslut på sessionen därför man gick över en kant vilket är misslyckat och ibland övergår det bara till någonting annat vilket är väldigt skönt och det är den känslan man letar efter.”

”det gick liksom direkt från bästa sexet jag haft till... totalt jag kände mig helt utnyttjad och våldtagen det vände så snabbt, när det bara går lite för långt... de dominanta jag har haft sex med har... varit mycket mer respektfulla... just för att de förstår att... det kan vända så snabbt.”

”det är ju svårt att peka på gränsen och bara säga ett entydigt uttalande... var går gränsen mellan misshandel och vad BDSM är... det går ju liksom inte... jag menar om någon står och slår på någon så tror jag inte man utifrån kan avgöra vad det är för någonting utan det är vad som försiggår inne i huvudet på respektive personer som avgör vad det är för någonting, det går inte att fysiskt utifrån avgöra det... en del saker som en del personer gör är ju okej för deras del men man vet att man skulle reagera om andra gjorde det.”

”man kan hitta psykologiska trigger som ingen av oss visste fanns där... helt plötsligt kan man bli skit ledsen i det hela och... man måste vara medveten om att det kan inträffa...”

Så mycket mer...

Vad är sex? Hur definieras det? Flera deltagare tar upp upplevelsen av att BDSM-sex är så mycket mer än bara samlag. BDSM-sex upplevs som mer intimt då det innebär ett intensivt fokus på varandra för att uppfatta signaler om när gränsen är nådd eller när den är för långt bort. Det uppfattas också som om det är mer känslomässigt, delvis på grund av de psykologiska trigger som kan finnas men också på grund av den situation som skapats, där den undergivne är utlämnad och utan kontroll medan den dominante har makten och därav bär ansvaret för leken. En intervjuperson uppfattar att lyhördheten och kommunikationen som finns ger en upplevelse av att få vara i centrum, att all fokus är riktad mot den undergivne för att fånga upp det den kommunicerar i syfte att ge en lustfylld upplevelse.

”så mycket sex som jag har haft. Som jag räknar som sex. Det har ju inte varit samlag. Alltså det har ju inte varit... det har ju varit en hel kväll bara, bara porriga händelser och man har gjort så jäkla mycket men det har... det behöver inte ha varit penetration... jag har ju haft jättemycket bra BDSM-sex utan samlag.”

”vanligt sex är väldigt, väldigt fysiskt, medan jag brukar säga att vi inom BDSM-världen, vi knullas varandras hjärnor... alltså tränger det ändå djupare in om man säger så... jag säger att allting är sex, en kram är sex, puss är sex, närhet är sex... att binda och känna den här närheten i att personen jag binder mår jätte, jätte bra utav det. Den njuter, kopplar av, det är också sex... som själarnas sexualitet... försöker man säga till mig att sex är, penetrering bara

tycker jag man gör det väldigt väldigt enkelt för sig sex är så otroligt mycket mer... jag njuter mer utav sexet innan en orgasm än själva orgasmen det är berusningen i att vara i den här... bubblan på nått sätt... det är där tillfredställelsen ligger och då är det ju mer i min hjärna än det är i min kropp... sex för mig är när två personer delar någonting intimt... och där vi kommer in i varandras... själ på något sätt... och det kan vara genom att kramas, att gosa, att pussas att ha, penetrerande sex... att binda, att smiska eller vad som helst där vi ger oss till varandra där vi flätas samman... Att penetrera är ju ett sätt att komma ihop men det kan ju vara på ett mentalt eller själsligt plan där man går in i varandra utan att könen behöver penetrera varandra för det.”

”sedan att i smärtan känna en njutning, det blir intensivare känslor... det blir mycket mer... att vara fjättrad, vid en säng eller vid ett kors, inte kunna röra sig och att känna känslan av piskan så samtidigt som den gör ont när det upphör så kommer nervernas känsla fram... att få gå in i ett rus, inte bara ett kåtrus utan även ett känslorus... vi finns alltid för varandra efteråt... den här upplevelsen som inte bara är sex utan det är så mycket känslor och så mycket... olika saker som händer i kroppen i känslorus... det var en gång som jag fick örfilar... och det är sådant som jag tidigare sagt nej till och som funkade den här gången, men det var en sån känslostorm, för både mig och X så vi sa det var typ x antal timmars terapi som, det var någonting i kroppen som släppte... jag kan inte säga vad, men det var en sån känslostorm det var så på djupet och skulle han gått ut genom dörren en halvtimme senare och lämnat mig själv så vet jag inte vad jag hade gjort men att då få sitta kvar i hans famn...”

”det är ju han som hela tiden ska vara så himla lyhörd mot mig och verkligen inte göra någonting som är fel eller som går till överdrift... så att det är, ja det blir så intimt. Det är så himla tätt spel och det är ju skithäftigt... jag känner att jag hela tiden är i centrum jag är hela tiden den som njuter... det är en sådan ego-boost att ha BDSM-sex”

Smärta

Flera nämner smärta som en av lockelserna. Både som något som gav en maktkänsla då den dominante kan kontrollera hur mycket och hur lite smärta som upplevs men också som något som gav njutning och en nyfikenhet på vad kroppen kan klara. Upplevelsen av att kunna ta smärta. Njutningen i smärtan ses både som fysiologiskt orsakad, nerverna som blir känsligare när de stimuleras, men också som mer symbolisk, som att den kan representera förnedring och att den kan representera maktskillnaden och orsaka starkare känslor.

”smärta tycker jag om som en njutningsbärare och även som en del i dominans och undergivenhet rollspelet, det ger mig en kick att de litar på mig så pass mycket att de, de faktiskt tillåter mig att göra det här... men jag njuter inte av smärtan, att ge smärtan som sådan utan det är mer i, maktöverlämnandet och i den sexuella biten att smärtan kan vara njutningsbärare i och med att man stimulerar nerverna”

”jag gillar att se smärtan i vederbörandes ögon alltså när man gör saker med henne... utan då att tappa kontrollen när det gäller, utan att man ska landa efteråt så att det känns bra... det är väl en inre tillfredsställelse som man känner ser... att jag gör någonting med en annan person och jag har... makten och jag får och jag kan... göra illa på ett kontrollerat sätt... jag vill alltså ha aktiviteter där jag kan styra... så att jag kan kontrollera den”

Bubblan

Flera av deltagarna tar upp att sexet ger en känsla av att vara i en bubbla, tiden försvinner och det ger en upplevelse av att komma bort från vardagen och av att vara just där och då. Sexet trycker bort allt annat utanför och alla tankar samlas kring det som pågår just där. Det finns ett behov av BDSM när vardagen blivit för mycket eller för att hantera rädslor som existerar i vardagen. BDSM är ett sätt att komma bort från allt detta, vilket kan uppnås genom avancerad bindning, smärta och/eller rollspel.

”... men det här som egentligen är mer rape-play... är det nog mera... så här den snabbt påkomna hjälplösheten... hjärtat börjar rusa och jag sitter fast i stunden fullständigt, det är inte så mycket tankeverksamhet inblandat utan jag är bara precis där, precis då, precis nu vilket är ovanligt för mig eftersom jag är en evig grubblare annars...”

”Det finns ett inbyggt behov av det. Så ibland så måste vi komma ikapp och då blir det... längre eller hårdare lekar om man säger så när vardagen blir för mycket.”

”Man slappnar av man gör någonting helt annat, man flyttar någon helt annanstans. Att världen försvinner ett tag, det är ett sätt att, ja inte vila upp sig men att starta om... en session blir väldigt intensiv man måste hålla väldigt bra koll på varandra och det att man skjuter undan allting annat precis runt om och det är ganska skönt faktiskt.”

Distans

Några tar upp begreppet distans i relation till rollspel och vad detta ger. Det kan ge distans till något som i vardagen får personen att känna sig illa till mods men genom distansen som skapas i ett rollspel, är det möjligt att spela ut det på ett tryggt och säkert sätt. Detta kan till exempel vara historisk distans genom att rollspela något från ett annat århundrade. Genom rollspelet får man distans till sin egen sexualitet och kan därigenom utöva en slags kontroll över den. I rollspelet kan det läggas saker som kommer från personen och sedan kan det spelas ut utan att det kommer för nära en själv.

”Det har för mig personligen handlat en del om att uppfylla ett behov av att ha en viss distans till... min egen sexualitet... jag tror att det delvis handlar om att slippa ta i sexualdriften så att det blir en liten distans, att den blir projicerad på ett rollspel eller någonting som ligger tillräckligt långt bort ifrån en själv för att man ska tillåta att den existerar fritt utan att... vara medveten om det... ha ett medvetande aktivt under tiden.”

Ventil

Flera deltagare talar om BDSM som en ventil för något. Det är ett sätt att få ut något som kanske annars skulle vara ett problem för individen. Detta något som nämns är att få utlopp för starka känslor som kan vara svåra att hantera, få utlopp för sadistiska fantasier eller få utlopp för en önskan att lämna över kontrollen till någon annan. Viljan att lämna över kontrollen baseras på en ovilja att vara den som tar ansvar, bestämmer och är drivande. Att ge bort kontrollen kan vara svårt då det kräver stor tillit till den man lämnar kontrollen till.

[Vad handlar fantasierna om?] *”Ganska grova sadistiska saker som sagt. En del av det går inte och utföra därför att då kan jag ha ihjäl vederbörande... det här är en säkerhetsventil att pysa ut det på då, kan man ju se det som, man får rätt mycket utlopp för det...”*

”... vad ska man säga, en enkel väg för mig att kanalisera saker, delar av min sexualitet som är svåra att hantera... ett konstruktivt sätt att få utlopp för alla de konstiga känslorna som då och då dyker upp i en... men som för mig kan vara ganska starka.”

Individnivå

Någon upplever att dominansen är ett sätt att vara den aktiva parten. Passivitet och att bara mottaga något är svårt att bli upphetsad av.

”... för sexuellt har jag alltid varit sån att jag tyckt om att styra, jag har aldrig kunnat varit passiv. Jag har försökt några gånger och det har slutat med eller... det har inte gett mig någonting.”

En annan nämner att BDSM-förhållandet och det sex som utövas ger en möjlighet att lättare integrera olika delar av individen, i detta fall horan och madonnan. Det är tillåtet att vara båda och ha båda med sig, i det sexuella livet och det vardagliga.

”... oavsett vad vi än gjort så är inte jag mindre värd, i ett vanligt förhållande kan man ha horan madonnan... att på natten så är jag horan och på dagen så är jag madonnan och de två går inte att koppla ihop, för det är två skilda personer men det är ju inte det i mig.”

Någon resonerar att dragningen till den undergivna rollen och till det man där utsätts för, delvis kan förklaras av att man på någon nivå tycker att man förtjänar straff. Ett straff för negativa saker man har gjort och är kapabel att göra. Då man bär på denna skuld måste sexuell tillfredsställelse komma genom bestraffning, något annat är man inte värd.

”Så finns det ändå en slags förnedring och strafffunktion i det för mig. För att jag tänker... att jag skulle ändå liksom ha den här makten att göra den andra personen illa. Och att den makten bör jag liksom på något sätt straffas för... det liksom finns ett straffsyfte i att inte vara värdig, eller vad man ska säga, en normativ avslappnad sexuell njutning... utan det måste liksom komma via något annat för att få vara som det är.”

Diskussion

Sexuell livslinje och utveckling

De flesta inom BDSM upptäcker sitt intresse för denna sexualitet i tonåren eller i ung vuxen ålder (Bäsén & Långström, 2006). Detta sker dock enligt Nordling (2009) vanligen först efter upplevelser av icke avvikande sexuellt beteende och etablerandet av en sexuell orientering. Den första sexuella upplevelsen kommer sedan först några år efter upptäckten av intresset (Bäsén & Långström, 2006). Därefter går individen in i subkulturen och börjar en process för att acceptera sin sadomasochistiska självidentitet (Weinberg, 2006).

Resultaten i denna studie visar endast delvis på denna utveckling. Den grupp författarna intervjuade visar på variation i vägen till BDSM-sexualitet.

Flera har inte förrän i 30-40 årsåldern börjat definiera sig som sexuellt dominant och/eller undergiven och därmed börjat definiera sin sexualitet som BDSM. Någon inledde sitt sexuella utlevande som undergiven redan innan tonårstiden anträdde. Flera intervjupersoner verkar följa den teoretiska mallen i sin utveckling genom att de haft sexuella relationer innan de i tidigt vuxenliv upplevde sin första erfarenhet utav BDSM. Nordling (2009) resonerar dock inte om vilken kvalitet de sexuella upplevelser som föregår de första erfarenheterna av BDSM vanligen har. En av intervjupersonerna uttryckte att dessa tidiga sexuella erfarenheter var otillfredsställande.

Bäsén och Långström (2006) skriver att det vanliga är att man upptäcker ett intresse för denna typ av sexualitet några år innan den första erfarenheten. Flertalet deltagare i studien berättar också att de haft fantasier kring dominans och underkastelse innan den första upplevelsen av BDSM-sex.

Weinberg (2006) säger att man vanligen har sin första sexuella BDSM erfarenhet innan inträdet i subkulturen. Detta är beroende vad man menar med inträde i subkulturen. Flera av deltagarna hade innan denna erfarenhet hittat BDSM-forum på internet vilka kan ses som en manifestation av subkulturen.

BDSM-kulturen och samhället

Det finns en upplevelse hos intervjupersonerna av att samhället kopplar psykisk störning eller sjukdom samt misshandel till BDSM. Nordlings (2009) undersökning visar att det inte finns någon korrelation mellan social anpassning, utbildning och BDSM på gruppnivå, de tendenser man ändå fann var snarast positiva, det vill säga BDSM-gruppen var i genomsnitt något bättre anpassad och utbildad än jämförelsegrupperna. Detta stämmer med andra forskningsresultat, till exempel den omfattande studien av Richters et al. (2008) där 348 personer hade utövat BDSM under det senaste året. Dessa undersökningar och vad de visar har dock ingen eller ringa betydelse för hur intervjupersonerna i denna studie upplever att folk i allmänhet betraktar BDSM. Vad är då skillnaden mellan misshandel/våldtäkt och BDSM? Apostolides (2008) skiljer på dessa genom begreppet medgivande, finns det eller finns det inte. Intervjupersonerna lägger ytterligare tre begrepp till detta. Förutom medgivande bör också ömsesidighet, respekt och tillit finnas. Det finns risker inbyggda i kulturen, en av dem är att BDSM utnyttjas för dolda syften. Individer kan gå in i denna kultur utan att anamma de normer som enligt intervjupersonerna är nödvändiga för att det inte ska bli övergrepp och misshandel. Var gränserna går är subjektivt och individuellt. Därför krävs också god kommunikation.

Det finns stereotyper kopplat till den allmänna uppfattningen av BDSM. Vissa av de fördomar som grasserar i samhället vad gäller människor med BDSM-sexualitet och annan avvikande sexualitet, kan ha sitt ursprung i den psykodynamiska teorin. Detta teoribygge har under mer än etthundra år haft ett större inflytande på vår kultur, vårt sätt att tänka om människor och sexualitet, än vad de flesta av oss är medvetna om. Resonemang och delar av teorier har från detta område läckt ut i den allmänna diskursen och används där oberoende av sitt ursprung. Exempel på antaganden kring BDSM som kan ha dessa rötter, är att de med ett avvikande sexuellt intresse inte har tillgång till en vanlig sexualitet. Ett annat är att ett avvikande intresse innebär att personen gillar allt som är sexuellt udda. Det första antagandet kan kopplas till att man i psykodynamisk teori inte kategoriserar någon som sexuellt avvikande, i strikt mening, om de avvikande inslagen existerar tillsammans med en normal sexualitet. Men i förhållande till det fördomsfulla antagandet att de med preferens för BDSM-sexualitet inte har tillgång till en vanlig sexualitet, resonerar man i psykodynamisk teori tvärtom att vi alla i varierande omfattning har avvikande element i vår sexualitet. De som sökt terapi för avvikande sexuella fantasier och beteenden genom tiderna har förmodligen mått dåligt av sina impulser eller beteenden och de har ofta varit helt oförmögna att få utlopp

för sin sexualitet på ett sätt som varit acceptabelt för dem själv och deras omgivning. Vad gäller antagandet om att ett avvikande intresse betyder att man blir upphetsad av allt som är udda, kan det säkert förklaras av en allmän tendens att klumpa ihop det man inte förstår. Men det har också konstaterats i psykodynamisk litteratur att det inte är ovanligt att olika typer av avvikande förekommer hos en och samma person. Slutsatsen att ett avvikande intresse betyder intresse för allt som är avvikande är naturligtvis orimlig att dra på grund av detta. Dessutom har företeelser som idag inte betraktas som speciellt avvikande, exempelvis oral- och analsex inkluderats i detta resonemang.

Intervjupersonerna uttrycker en upplevelse av att vara avvikande och att det på grund av denna avvikelse finns ett stigma. De upplever att andra tycker att de är psykiskt störda, att det de gör är misshandel och att det finns många fördomar kring deras sexualitet. Goffman (1963) talar om stigmatisering som något som uppstår då individen inte passar in i samhällets vanliga kategorier. Den stigmatiserade individen går från att vara en hel individ till en reducerad individ vilket ger en skadad identitet, då individen inser att den avviker från normen och därav från det den lärt sig är det korrekta och normala. Individen kommer då till korta även i förhållande till sin egen idealbild. Denna insikt orsakar skam. Skam är också en affekt som har kommit fram under intervjuerna. För att hantera skammen och den ”skyldiga hemlighet”, som Goffman (1963) kallar den, utvecklas olika strategier för att dölja denna. (Goode, 2008; Plante, 2008). Vilka strategier kan hittas i intervjupersonernas svar?

Framförallt talar de om tystnad. En tystnad om sin sexualitet gentemot individer utanför kulturen. De delar upp världen mellan de som vet och de som inte får veta. Detta gäller allt från föräldrar, till vänner och arbetskamrater. Samtidigt uttrycker en av deltagarna att ämnet inte är relevant att ta upp med alla, sexualiteten är privat för alla individer, inte bara de som har en avvikande sexualitet. Det dyker även upp strategier som vita lögnen om hur någon träffat sin partner. Det är viktigt att här påpeka att alla intervjupersoner inte är rädda för att deras ”skyldiga hemlighet” skall komma ut. Det finns även en upplevelse av en mer tillåtande attityd från samhället, att BDSM är på modet och att andra människor inte skulle reagera väldigt negativt om de blev avslöjade. Denna upplevelse av tillåtelse kan man tänka sig innebär ett minskat stigma och därav minskad skam vilket i sin tur leder till att det för vissa inte längre finns lika starka skäl att hålla sin sexualitet hemlig.

Intervjupersonerna säger sig vara mer toleranta mot andra avvikande, då det hos dem finns en förståelse för denna position. Detta skiljer sig från Plantes (2008) resonemang om att en

avvikande grupp ofta vänder sig mot andra avvikande grupper och dömer dem som de verkliga avvikarna. Detta kan bero på tidigare nämnda resonemang om att gruppen har ett minskat stigma och därav inte har behov av dessa strategier på lika hög nivå. BDSM utgör också en heterogen grupp. Det förekommer många olika sexualiteter, till exempel homo-, bi- och heterosexuallitet i BDSM sammanhang. Stigmat har förmodligen aldrig heller varit lika starkt som för exempelvis homosexualitet. HBT-rörelsen har också i hög grad kämpat för att betraktas som lika normala som vanliga, skötsamma heterosexuella, att just de därför inte ska kategoriseras som avvikande. BDSM-kulturen kan inte riktigt göra detta påstående då deras sexualmål, oberoende av sexualobjekt, sticker ut gentemot bilden av en vanlig sexualitet. En av intervjupersonerna uttryckte att gruppen kanske borde vara mer sammansvetsad mot en fientlig omvärld men att den inte är det. Det finns ungefär samma problem som i andra grupperingar. Vissa bråkar med varandra, inte minst i samband med textkommunikation över internet, vilket även i andra sammanhang lätt leder till missförstånd och polariseringar. Folk umgås även här i grupperingar vilka kan ägna sig åt skvaller och småbråk. Detta kan bero på att stigmat kring denna sexualitet inte längre är så starkt i Sverige, att det finns en trygghet. Dock finns det gränser och normer även inom subkulturen som kan göra personer avvikande i förhållande till dem om de bryts, vilket helt stämmer överens med Goodes (2008) resonemang om normer i subkulturer. Devisen Safe, Sane och Consensual (SSC) är stark inom subkulturen men det finns avvikande åsikter. De som företräder dessa, de som till exempel förespråkar TPE (Total Power Exchange), bildar en subkultur inom subkulturen.

Intervjupersonerna har, med få undantag, en mycket positiv bild av BDSM som kultur. Att få sin första kontakt med denna gav ofta en upplevelse av att "komma hem". Man upptäckte att det fanns fler med samma sexuella inriktning. Detta ger utrymme att reparera den skadade identiteten (Goffman, 1963) och att därigenom bli hel igen när de finner en kontext där de inte längre behöver dölja och skämmas för delar av sig själv. Detta stämmer helt med Weinbergs (2006) resonemang som även inkluderar att mötet med kulturen innebär att integreras och socialiseras in i den genom att lära sig interaktionsregler och BDSM-tekniker. Även detta framhålls av intervjupersonerna. De berättar att kulturen fungerar som en kunskapsbank vad gäller tekniska lösningar och säkerhetstänkande. Den dominerande säkerhetsdoktrinen är SSC. Det fanns också en upplevelse av skillnader mellan subkulturen och den vidare kulturen, utöver acceptansen för sexualiteten. Här finns överlag en större öppenhet och positiv stämning. Även människor som inte träffats förr interagerar med varandra i högre grad än på ett motsvarande evenemang utanför subkulturen. Detta beror

förmodligen till stor del på att man från början vet att man har något viktigt gemensamt. Detta sker också när hundägare, båtfolk eller motorcyklister möts och ganska otvunget kan inleda en konversation. Men i fall där stigma delas, förutom ett intresse, är de psykologiska förutsättningarna troligen än mer positiva, glädjen och lättningen i mötet större och det blir mer personligt.

Det finns en varierande grad av engagemang i kulturen och i huruvida man överhuvudtaget såg sig som en del av den. En av intervjupersonerna förhåller sig starkt kritiskt till kulturen och hennes engagemang, när hon hade ett, yttrades sig i diskussioner på internet. Andra håller kurser, arrangerar fester och startar föreningar. Skillnaden i engagemang kan delvis bero på i vilken grad man identifierar sig med sin sexualitet men även allmänt i vilken grad man är benägen att engagera sig i föreningsliv eller gå ut på klubbar och fester. Detta har säkert även att göra med övriga delar av personligheten till exempel i vilken mån man är extrovert respektive introvert. Weinberg (2006) talar om att inträdet i subkulturen underlättar processen att acceptera den sadomasochistiska delen av identiteten genom att normalisera det i andra sammanhang sexuellt avvikande. Man skulle kunna tänka sig att de som är benägna att engagera sig i kulturen har större möjligheter att få ett positivt förhållningssätt till sin egen sexualitet och därmed till sig själv.

Att definiera och acceptera sin sexualitet och identitet

En del av hur personen förhåller sig till sin sexualitet utgörs av i vilken utsträckning den ses som en integrerad och central aspekt av självet. Storr (1965) menar att sexualiteten alltid är en grundläggande del av oss men att det kan finnas subjektiva skäl att förneka detta då den är mer eller mindre förknippad med skuld och mindervärdes känslor. Huruvida intervjupersonerna såg sin sexualitet som en stor del av sin person varierade. Den beskrivs av olika personer som en avskild roll i sovrummet, en roll i ett förhållande respektive något som genomsyrar hela personligheten. Storr (1965) skriver att de personer som inte har ett bekvämt förhållande till sin sexualitet, utan känner att de behöver dölja den, också kommer att vara mer obekväma i sociala sammanhang. Vad det gäller sexualiteter som är förknippade med stigma kan det naturligtvis finnas skäl att dölja denna del av sig själv. Vad man då gör är att man döljer en del av sin sexualitet och därmed en del av sin identitet. Detta kan knytas till Goffmans (1963) begrepp ”skadad identitet” och han menar att en omidentifiering kan

behövas då en individ upptäcker sin avvikande status, detta för att få acceptans för sig själv när man inte längre passar ihop med sin idealbild och de normer man lärt sig i barndomen. Men man kan försöka komma undan en oidentifiering. Man döljer kanske inte bara för andra, utan även inför sig själv. Döljande inför sig själv blir möjligt genom att man gör sexualiteten till en liten och isolerad företeelse som inte har så mycket att göra med vem man är som person. Priset för detta blir då enligt Storr (1965) att man får svårare att närma sig andra människor, vilka också känner av en social osäkerhet hos personen. Detta gäller dock inte endast de med en definierad avvikande sexualitet. Alla människor har ett mer eller mindre komplicerat förhållande till sig själva som sexuella varelser. Några intervjupersoner fick en ny förståelse för sig själv och för sitt tidigare liv när de accepterat sin nya sexuella identitet. Detta innebär att de börjat se sin sexualitet som en organiserande del av sin personlighet och att den därmed kan förklara händelser och upplevelser i tidigare relationer.

Individer som har en avvikande sexualitet har ofta ett stort behov av att förklara de avvikande aspekterna och skapar därigenom en specifik sexuell identitet. Detta sker bland annat genom att man går tillbaka till barndomen, minnen och erfarenheter och försöker hitta förklaringar. Resultatet av detta arbete blir en del av den sexuella identiteten. Människor som inte ser sig som sexuellt avvikande behöver inte göra detta arbete och kommer därmed inte att utveckla en specifik sexuell identitet (Plante, 2006). Detta arbete verkar ha skett hos de flesta av intervjupersonerna i varierande grad. Någon ger en förklaring som har att göra med att hon från unga år har fått ta stort ansvar och fått klara sig själv. En annan konstaterar att han inte grävt så mycket i det förflutna men att det mycket väl kan finnas en historisk förklaring. Det finns en stor nyfikenhet hos en av intervjupersonerna som spontant tar upp hur hon fungerar i olika sammanhang och hon uttrycker en stark önskan att förstå och förklara sin sexualitet. Samtidigt finns en osäkerhet. Får man lov att söka förklaringar och förståelse eller ser man då sin sexualitet som patologisk? Den kamp som förs för acceptans av olika avvikande grupper kan kanske ha en baksida när de för att försvara sig mot stigma inte tillåter nyfikenhet i förhållande till hur olika sexualiteter uppstår.

Det finns hos några intervjupersoner funderingar kring om den egna sexualiteten skall betraktas som sjuk eller inte. Detta sätt att dikotomisera har förmodligen många orsaker. Dels finns måhända en allmänmänsklig tendens att dela upp företeelser i antingen eller: bra-dåligt, svart-vitt, sjukt-friskt, gott-ont med mera. Storr (1965) tar upp denna tendens som en viktig organiserande princip i barndomen vilken ligger till grund för vad som kommer att färgas av

skuld respektive dåligt självförtroende och att det därför är så viktigt hur föräldrarna förhåller sig till barnets framväxande sexualitet. Denna kanske grundläggande mänskliga tendens grumlar sedan det faktum att det inte finns några klara gränser mellan psykiskt friskt och sjukt, mellan normalt och onormalt. Snarare varierar vi alla på ett kontinuum mellan hälsosamt och patologiskt, mellan ett positivt och adaptivt respektive ett negativt och destruktivt förhållande till oss själv och omvärlden. Vi behöver dock, som samhälle, konstruera sådana gränser för att avgöra vem som anses vara i behov av och ska kunna få behandling för psykiska problem. Då det funnits en diagnos kallad "somasochism" i det officiella administrativa diagnosystemet ICD-10, har sjukstämpeln legat än närmre till hands än om det bara var identiteten som avviker i sig man behövt förhålla sig till.

Mening i BDSM

Hela denna studie handlar om mening i BDSM som sexualitet och kultur. Men under denna rubrik i resultatdelen görs ett försök att fånga den mest centrala meningen så som den uppfattas av författarna i intervjupersonernas berättelser. Det som undersöks är mening i de olika relationer, roller och sexuella praktiker som finns i BDSM och som intervjupersonerna berättar om. För att kunna göra en beskrivning av den centrala meningen hos en enskild person krävs mer än en och en halv timmes intervju. Det som här diskuteras är element av mening som i olika grad och i olika kombinationer kan förekomma hos en individ som ägnar sig åt BDSM.

Den undergivna, eller i vid mening masochistiska, positionen kan motiveras och ge mening på olika sätt. I den psykodynamiska teorin finns olika tankar om meningen med masochism. Freud (1905/2002) skriver om en primär sadism, det vill säga en sadism riktad mot självet. Masochismen fyller då funktionen av självbestraffning. Storr (1965) har ett liknande resonemang när han skriver om att någon kan ha masochistiska perioder som sammanfaller med depressiva episoder och att syftet då är att återupprätta självkänslan genom att bestraffas för sin skuld. Denna typ av masochism finns det spår av i intervjupersonernas berättelser. En av dem berättar att en mening med den undergivna positionen är att hon straffas för att hon själv har makt att göra andra illa. En annan knyter sina undergivna perioder till att de sammanfaller med håglöshet och brist på energi, vilket kan tolkas som en mer depressiv episod.

Bäsén och Långström (2006) tar upp flera teorier om drivkraften bakom den masochistiska rollen. En av dem tar upp masochismen som ett sätt att bygga självkänsla genom att bli slagen. Då individen blir slagen blir den också sedd och bekräftad. En av deltagarna säger att undergivenheten är ett sätt att vara i centrum. Att den totala uppmärksamhet och lyhördhet som den dominante har gentemot den undergivne skapar en "ego-boost". Masochister kan även uppleva att BDSM-sex ger dem en starkare viljekraft och självkontroll (Bäsén & Långström, 2006). Detta uttrycks av en av intervjupersonerna då hon talar om att bli starkare av ett förhållande som är uppbyggt på detta sätt. Förhållandet bygger upp henne. Det finns också något stärkande i upplevelsen att kunna ta smärtan och att kunna ta sexet.

Apostolides (2008) skriver att barndomserfarenheter kan påverka en persons sexualitet på det sätt att barndomsminnen binds samman med den vuxnes sexuella lekar. Han ger ett exempel på en kvinna som under uppväxten lärt sig att sexuell njutning och den egna kroppen är något skamligt. Hon har därför försökt förtränga och förneka sina sexuella impulser. Senare finner hon en lösning i BDSM genom att ge bort makten och ansvaret till en annan och att 'tvingas' njuta (Apostolides, 2008). Storr (1965) skriver liknande om denna aspekt av att ge bort kontroll och ansvar. Beroendet av en föräldraauktoritet som tar ansvar finns då kvar och man kan inte själv fylla denna roll under sexuell aktivitet som, förutom att den kan vara förknippad med skuld om man själv har ansvar för den, kräver att man slappnar av, att man släpper kontrollen och ger sig hän. Även Freud (1905/2002) nämner skam som en motkraft till sexualdriften som kan kringgås med den masochistiska hållningen. Kontroll och makt, att få överlämna och att få ta emot dem, är teman som genomsyrat alla intervjuer.

Storr (1965) diskuterar dominans som en kompensation för rädsla att själv bli skadad eller övermannad. De intervjuade som är dominanta uttrycker inte en sådan rädsla. Dock finns ett behov av att vara den aktive. En av dem berättar också att han inte passivt kan ta emot njutning. Huruvida denna oförmåga är kopplad till rädsla är efter intervjuerna oklart. Att äga makten och kontrollen i den sexuella situationen är det som betonas. De dominanta intervjupersonerna betonar också att det är viktigt för dem att den undergivna har det bra. Storr (1965) skriver att sadisten är angelägen om att partnern ska njuta. Det viktiga är inte att skada utan att åstadkomma total dominans. Stollers (1986/2003) teori handlar till stor del om hämnd. En av intervjupersonerna nämner att hennes dominanta roll innehåller hämndkänslor. En annan, som definierar sig som sadist, berättar att han tycker om att se smärta i den

undergivnas ögon, vilket skulle kunna böttna i hämndbegär. I övrigt har hämnd som (medvetet) motiv inte kommit upp. Två sexuellt undergivna påtalar en stor rädsla för att själva inta den dominanta rollen eftersom den innebär så stort ansvar för den andre. Det finns en rädsla för att de då skulle skada den andra och en av dem uttrycker tvivel på att hon skulle kunna hejda sig. Hon vet inte vilka demoner som skulle kunna släppas lösa om hon fick den makten. Därför är det bättre att vara i den undergivna rollen, där man inte kan göra någon skada.

Weinberg (2006) talar om att använda BDSM-sex för att engagera sig i beteenden som inte är tillåtna i vardagslivet. Fantasin ger sexet en kontextuell inramning som möjliggör att individen kan roa sig utan skuld. Detta resonemang skulle kunna knytas till att intervjupersonerna tar upp BDSM-sex som en slags ventil för olika känslor och fantasier, samt för att kunna släppa kontrollen. Detta är saker som inte går att uttrycka i vardagslivet utan det måste ha en speciell kontextuell ram och inlemmas i en fantasi för att kunna få utlopp. BDSM-sex blir en ventil genom vilken man kan få ut saker på ett positivt och konstruktivt sätt utan att känna skuld. Distans är ett annat tema som kommit upp i några intervjuer. I rollspelen kan man förlägga delar av sig själv som man inte är bekväm med och därmed få utlopp för dem utan att det kommer för nära självet, utan att det blir för verkligt. Flera av de intervjuade talar om att BDSM-sex är så mycket mer än vanligt sex. Det ger utlopp för så mycket mer känslor än de rent sexuella. Stoller (1986/2003) relaterar även detta till ett underliggande trauma. I den sexuella tillfredsställelsen finns då inte bara en stark fysiologisk njutning utan även en intensiv känsla av att ha övertrumpat den eller de som orsakat det ursprungliga traumat. Även Apostolides (2008) tar upp att BDSM ger mer än sexuell njutning, en emotionell urladdning.

Intervjupersonerna talar om en bubbla, att komma bort från vardagen och istället fångas i nuet där grubblerier upphör. Detta kan vara för att hantera rädslor som finns i vardagen eller då vardagen blivit för mycket. Apostolides (2008) resonemang, om en flykt från de krav som finns på självet i det moderna samhället, passar väl in här. Författaren hävdar att BDSM ger en möjlighet att glömma vem du är och ger en ram att existera i endast här och nu, utanför vardagens stress. Detta resonemang har även Weinberg (2006). Det är ganska spännande att BDSM kan fylla ungefär samma funktion som meditation och andra vägar att uppnå mindfulness, en närvaro här och nu, fri från stress och ruminerande.

Weinberg (2006) talar om en illusion av tvång som finns i BDSM-sex. Denna illusion hålls autentiskt genom att tänja på de gränser som på förhand satts upp för scenen. I intervjuerna berättas att BDSM i mångt och mycket är en aktivitet som sker i förhållande till en gräns. Att gå över denna gräns kan innebära att man går från något lustfyllt till en stark negativ upplevelse. Man eftersträvar att ligga väldigt nära denna gräns, det finns alltid en risk inbyggd. Stoller (1986/2003) skriver om denna gräns och om risker i avvikande sexuella aktiviteter. Enligt honom består risken i att komma för nära det ursprungliga trauma han menar ligger till grund för den avvikande sexualiteten. Detta ger stark ångest eller skuld. Att ligga för långt ifrån gränsen på den säkra sidan blir tråkigt och lusten uteblir eller som intervjupersonerna uttrycker det, känslan försvinner. En av dem lägger till ytterligare en risk. Den att brista i skratt om stämningen inte blir rätt. Även om man känner varandra kan man råka överträda en gräns. Man kan komma åt en psykologisk trigger och det är svårt att veta på förhand var dessa finns. Stollers (1986/2003) resonemang om gränser och risker ligger väldigt nära det intervjupersonerna berättar med undantag för att ingen av dem berättar något om ett underliggande trauma. Att de pratar om oförutsägbara triggers och om plötsliga vändningar kan dock ses som att det finns något i det omedvetna som är känsligt om man kommer för nära.

Smärta kan vara intressant både ur en fysiologisk och ur en symbolisk aspekt. Smärtan kan stimulera nerverna så att deras känslighet för annan stimulans ökas, berättar en av deltagarna i studien. Symboliskt tydliggörs genom smärtan vem som har makt och vem som är undergiven. Langdrige (2007) anger att den dominante parten håller den undergivnes värld i sin hand. Smärta förstör språket och språket är det vi använder för att sträcka oss utanför oss själva. Ju mer smärta, desto mindre blir världen utanför själva smärtan. Vid riktig stark eller ihållande smärta är det omöjligt att uppleva något annat än smärtan. Den skapade världen av tankar och känslor, allt psykologiskt, perceptuellt och mentalt innehåll som konstituerar både en själv och ens värld slutar existera (Scarry, 1985). Langdridge (2007) menar att genom att den dominante kontrollerar hur mycket eller lite smärta som den undergivne känner, har denne också makten över den undergivnes värld och medvetande. Detta resulterar i att den dominante kan få uppleva närmast total makt och ansvar. En av intervjupersonerna berättar att hon, när hon intar en dominant roll, är mycket verbal, medan hon knappt eller inte alls har tillgång till språket i den undergivna rollen. Kanske går man delvis tillbaka till ett icke-verbalt tillstånd där fysiologiska skeenden och intryck är det enda som står på medvetandets scen. Många intervjupersoner säger att det är den psykologiska dominansen som eftersträvas.

Smärtan har inget självändamål men kan fungera som ett sätt att uppnå psykologisk dominans och även bära njutning. Även den dominante som definierade sig själv som sadist säger att det är kontrollen över den andres smärta som är det intressanta.

Slutsatser

Det har framkommit i tidigare forskning att människor med BDSM-sexualitet utgör en heterogen grupp och det visar sig även i denna studie. Detta kan man se i kulturen, själva sexet, personernas identitet och i den mening som de bygger upp kring sin sexualitet. Även om det finns stor variation har studien visat på olika teman som florerade i de flesta intervjupersonernas berättelser. Dessa är att ge och ta kontroll och makt och illusionen om tvång som ligger mellan verklighet och lek. BDSM ger ett utrymme där man kan få distans till samhället, vardagen och aspekter av sig själv. Då det finns människor som lever med och mår bra av en BDSM sexualitet är det rimligt att avpatologisera den som sådan genom att ta bort diagnosen "sdomasochism" ur ICD-10. Detta betyder dock inte att sexualiteten inte kan orsaka problem eller att problem inte kan manifesteras sig i sexualiteten. Författarna föreslår en diagnos som inbegriper sexualitet och sexuell identitet utan att peka ut speciella varianter. Detta då sexualiteten kan inrymma eller orsaka problem oavsett inriktning. BDSM som subkultur fyller troligen en mycket viktig social funktion för många av dem som identifierar sig med sexualiteten, genom att man där accepteras för den man är och inte behöver dölja sidor av sig själv som i andra sammanhang kan vara förknippade med skam.

Referenser

Apostolides, M. (2008). The Pleasure of Pain. I E. Goode & D. A. Vail (Red), *Extreme Deviances* (ss. 207-212). London: Pine Forge Press.

Bäsén, A., & Långström, N. (2006). *Pervers: Om sex utöver det vanliga*. Stockholm: Bokförlaget DN.

Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. London: Penguin Books.

Goode, E., & Vail, D. A. (2008). S&M: An Introduction. I E. Goode & D. A. Vail (Red), *Extreme Deviances* (ss. 202-207). London: Pine Forge Press.

Goode, E. (2008). Introduction: The Significance of Extreme Deviances. I E. Goode & D. A. Vail (Red), *Extreme Deviances* (ss. ix-xxiii). London: Pine Forge Press.

Freud, S. (1905/2002). Tre avhandlingar om sexualteori. I L. Igra (Red.), *Sexualiteten* (ss. 65-156). Stockholm: Natur och kultur.

Kinsey, A. C., Pomeroy, W. B., & Martin, C. E. (1949). *Kinsey-rapporten: Mannens sexuella beteende*. Stockholm: Ljus.

von Krafft-Ebing, R. (1886/1947). *Psychopathia Sexualis: a Medico-Forensic Study* (12. rev. uppl.). New York: Pioneer Publications Inc.

Langridge, D., & Barker, M. (2007). Situating Sadomasochism. I D. Langridge & M. Barker (Red.), *Safe, Sane and Consensual: Contemporary Perspectives on Sadomasochism* (ss. 3-9). New York: Palgrave Macmillan.

Langdrige, D. (2007). Speaking the Unspeakable: and the Eroticization of Pain. I D. Langridge & M. Barker (Red.), *Safe, Sane and Consensual: Contemporary Perspectives on Sadomasochism* (ss. 85- 97). New York: Palgrave Macmillan.

Lovaas, K. E., & Jenkins, M. M. (2007). Introduction: Setting the Stage. I K. E. Lovaas & M. M. Jenkins (Red), *Sexualities & Communication in everyday life: a reader* (ss. 1-14). Thousand Oaks, California: SAGE Publications.

Moser, C., & Kleinplatz, P. J. (2007). Themes of SM Expression. I D. Langridge & M. Barker (Red.), *Safe, Sane and Consensual: Contemporary Perspectives on Sadoomasochism* (ss. 35-54). New York: Palgrave Macmillan.

Nordling, N. (2009). Many Faces of Sadoomasochistic sex. *Doktorsavhandling, Åbo Akademi, Psykologiska Institutionen*.

Plante, R.F. (2006). *Sexualities in context: A social perspective*. Boulder, Colorado: Westview Press.

Plante, R. F. (2008). Sexual Spanking. I E. Goode & D. A. Vail (Red), *Extreme Deviances* (ss. 212-220). London: Pine Forge Press.

Richters, J., de Visser, R., Rissel, C. E., Grulich, A. E., & Smith, A. M. A. (2008). Demographic and Psychosocial Features of Participants in Bondage and Discipline, "Sadoomasochism" or Dominance and Submission (BDSM): Data from a National Survey. *Journal of Sexual Medicine*, 5, 1660-1668.

von Sacher-Masoch, L. (1870/2007). *Venus I päls*. Stockholm: Vertigo Förlag.

de Sade, D. A. F. (1795/2006). *Filosofin i sängkammaren eller De omoraliska lärarna: Dialoger avsedda för unga flickors uppfostran*. Stockholm: Vertigo Förlag.

Santilla, P., Sandnabba, K. N., Alison, L., & Nordling, N. (2002). Investigating the Underlying Structure in Sadoomasochistically Oriented Behavior. *Archives of Sexual Behavior*, 31 (2), 185-196.

Scarry, E. (1985). *The Body in Pain: The making and unmaking of the world*. Oxford: Oxford university press.

Smith, A. J. (1995). Semi-Structured Interviewing and Qualitative Analysis. I J. A. Smith, R. Harré & L. V. Langenhove (Red.), *Rethinking methods in psychology* (ss. 9-26). London: Sage Publications Ltd.

Socialstyrelsen (2009). Ändringar och tillägg till Klassifikationer av sjukdomar och hälsoproblem 1997: Systematisk förteckning. Stockholm: Socialstyrelsen. Hämtad 14 Mars, 2009, från <http://www.socialstyrelsen.se/NR/rdonlyres/E54E8EF5-ABFC-479E-AC70-556A3A528B20/0/KSHandr09.pdf>

Stark, R., Schienle, A., Girod, C., Walter, B., Kirsch, P., Blecker, C. et al. (2005). Erotic and disgust-inducing pictures: Differences in the hemodynamic responses of the brain. *Biological Psychology* 70, 19-29.

Stoller, R. J. (1986/2003). *Perversion: The Erotic Form of Hatred* (2. uppl.). New York: Karnac Ltd.

Storr, A. (1965). *Sexuella Avvikelser*. Stockholm: Prisma.

Weinberg, T. S. (2006). Sadomasochism and the Social Sciences: A Review of the Sociological and Social Psychological Literature. *Journal of homosexuality*, 50, 17-40.

Westerfelhaus, R. G. (2007). The Spirituality of Sex and the Sexuality of the Spirit: BDSM Erotic Play as Soulwork and Social Critique. I K. E. Lovaas & M. M. Jenkins (Red), *Sexualities & Communication in everyday life: a reader* (ss. 265-277). Thousand Oaks, California: SAGE Publications.

Willig, C. (2001). *Introducing qualitative research in psychology: Adventures in theory and method*. Buckingham: Open University Press.

Bilaga A

Intervjuteaman

1. Definition på BDSM

- Vad innebär BDSM för dig?
- Vad är egentligen BDSM enligt ditt sätt att se?
- Vilken egen syn har du på BDSM?
- Vilken personlig betydelse har det för dig?
- Vad ger det dig? Vilken mening har det för dig?
- Hur påverkar det dig positivt?
- Hur påverkar det dig negativt? Problem i det?

2. Andras syn på BDSM

- Hur tänker du att folk i allmänhet ser på BDSM?
- Andras syn på dig?
- Hur påverkar det hur andra ser på dig?
- Öppenhet?

3. Sexualhistoria/utveckling

- Hur började? Fantasier innan utövande?
- Vilken var din första erfarenhet av BDSM?
- Om du tänker tillbaka från nu, hur har din sexualitet utvecklats, hur har den förändrats?

4. Utövning, kinks och fantasier.

- Om du skulle beskriva din sexualitet idag.
- Hur manifesterar sig din sexualitet? (Kinks, fantasier (distinktion mellan handling och fantasi?), roll, smärta)
- Vem är du i denna kontext?

- Vilket engagemang har du i kulturen? (klubbar, föreningar, forum, vänner, partners).
- Hur upplever du BDSM kulturen?

5. Framtiden

- Hur kommer din sexualitet finnas med framöver?
- Hur tror du din sexualitet kommer utvecklas?

Bilaga B

Rebecka Persson och Christoffer Ahnstedt

Psykologprogrammet

Lunds universitet

Informerat samtycke- BDSM-Studie

Vi är två psykologstudenter som nu på slutet av vår utbildning skall skriva vår examensuppsats. Ämnet vi är intresserade av är BDSM. Eftersom BDSM till årsskiftet utgick ur det svenska diagnosystemet för psykiska störningar tycker vi att det är ett passande tillfälle att göra en beskrivande studie på ämnet.

Vi är intresserade av att intervjua personer som har en preferens för BDSM (dominanta och/eller undergivna) som kan tänka sig att berätta om sig själv och sin sexualitet. Vi har tänkt grunda studien på längre intervjuer, cirka 1-1.5 timmar. Intervjuerna kommer att spelas in, audio endast, för att sedan översättas till text och användas till en sammanställning där sexualitetens mening och dess betydelse för ens identitet lyfts fram. Det är inte en patologiserande studie, utan syftet är att visa en bred bild av personer med dominant respektive undergiven sexualitets egen upplevelse.

All information som framkommer i intervjuer kommer att behandlas konfidentiellt och anonymiseras innan studiens sammanställning. Detta innebär att det som sägs i intervjurummet är skyddat och ej kommer att vara identifierbart i uppsatsen. Grundmaterialet, kommer endast att vara tillgängligt för författarna och handledaren. Citat från intervjuerna kommer att användas i uppsatsen, dessa citat kommer aidentifieras. Deltagande i intervjun är frivilligt och kan när som helst avbrytas utan att deltagaren behöver motivera detta.

Handledare för studien är Claes Törnqvist, FD (filosofie doktor), universitetslektor vid institutionen för psykologi i Lund Claes.Tornqvist@psychology.lu.se .

Jag har läst och förstått informationen på detta papper.

Datum Ort

Namn